

Mare

**'Je moet gewoon
maar wat proberen'**

Pagina 15

**Zolang homo's niet al te
zichtbaar zijn, worden
ze geaccepteerd**

Pagina 7

**De wetenschapsstrip
is terug! Hoe Tetris kan
helpen tegen stress**

Pagina 8 en 9

**'Ik zag stoere mannen
breken', zegt zuster over
de watersnoodramp**

Pagina 13

Lees verder op pagina 3

**Volgende week
geen Mare**

Vanwege Pasen zal er volgende week geen krant verschijnen. Mare 25 komt uit op 12 april. Mededelingen voor dat nummer moeten 10 april ter redactie zijn.

**Nieuw universitair
sportcentrum**

De universiteit wil een groter en duurzamer sportcentrum, met squashbanen en een klimwand. Het nieuw complex gaat 21,7 miljoen euro kosten.

**'Burnout en slechte
cijfers door laptops'**

Twee hoogleraren gingen maandag in debat over de vraag of laptops leiden tot 'zombies in de collegezaal' of juist een zegen zijn voor het onderwijs.

**'Benader me niet als
homo of allochtoon'**

Diversiteit is meer dan culturele achtergrond en seksuele voorkeur, betoogt Fresco Sam-Sin. 'Waarom geldt het warme bad niet voor slechtiendheid?'

Bandirah Pagina 16

Pagina 2 en 5

Pagina 6

Pagina 10

Geen commentaar

Kerntaak

DOOR BART BRAUN Het gaat er natuurlijk gewoon komen, dat nieuwe Universitaire Sportcentrum. In het plan voor de universiteitsraad stipt de universiteit nog netjes aan dat ze het oude USC best nóg een keer zouden kunnen renoveren, maar ja. Het is te klein, een nieuwe kan lekker duurzaam gebouwd worden, en het investeringsklimaat is gunstig dus een projectontwikkelaar vinden lukt ook nog wel.

De eerste *artist impressions* zien er goed uit, en het BioSciencePark is zo'n lelijk en verwaaid industrieterrein dat alles dat je er doet een verbetering oplevert. Er wonen bovendien nog geen mensen, dus de zure *not-in-my-backyard*-types die bij vrijwel elk bouwproject in Leiden dwarsliggen blijven stil. Het wordt hartstikke tof, allemaal.

Maar misschien is het toch goed om, voor we 21,7 miljoen aan geld en grond - plus het overschrijden van die begroting - uit gaan geven, nog heel even te reflecteren. Het is goed en belangrijk dat studenten aan sport doen, maar is dat per se een taak van de universiteit? Nog niet zo heel lang geleden sloot de Universiteit Leiden haar eigen LAK-theater, omdat ze zich meer wilde richten op haar kerntaken: onderwijs en onderzoek. Als straks de geldstroom weer slinkt, is een sportcentrum dan nog steeds een kerntaak?

Het is ook goed en belangrijk dat studenten hun fiets kunnen laten repareren, en af en toe een goede film zien of een nacht lang doorhalen

op te harde muziek. De universiteit investeert niet in fietsmakers, bioscopen of techno, en toch wordt in de behoefte voorzien.

Er zijn namelijk ook nog andere partijen in dit verhaal dan alleen de universiteit en haar studenten. Elders in de stad zitten de voetbalclubs in financiële nood: daarvan willen er vast een paar ruimte maken voor studententeams, net als clubs voor andere sporten best wat extra leden kunnen gebruiken. Een klimwand? Bij de boulderhal in Leiden en de klimmuur in Den Haag struikel je nu over de studenten en de promovendi. Die bedrijven zullen *not amused* zijn dat het USC miljoenen aan gemeenschapsgeld krijgt om hun klanten weg te vangen.

Fitness? Er zitten zo idioot veel fitnesscentra in Leiden dat je je afvraagt of ze niet stiekem bedoeld zijn om crimineel geld wit te wassen. Ze zijn lang niet allemaal druk, in elk geval. Je kan ook een akkoordje sluiten met clubs, sport-scholen en aanverwanten, dat de studenten daar goedkoop aan de slag kunnen. Het betekent wel dat studenten wat vaker burgers tegen zullen komen, natuurlijk, maar die bijten niet.

Natuurlijk, een sportcentrum is een mooi visitekaartje. Er zullen zelfs wel studenten bestaan die in hun achttienjarige naïviteit de universitaire sportvoorzieningen meewegen in hun studiekeuze. In Amerika geven publieke universiteiten rustig tientallen miljoenen per jaar uit aan hun sportteams, om dezelfde reden. Hoeven we ook niet na te doen, toch?

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Daniëlle Tuk (stagiaire) danielle.tuk@live.nl
Medewerkers
Femke Blommaert • Mattijn de Groot • Holger Gzella •
Monica Preller • Marit de Roij • Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb • Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot • Bandirah • Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukker Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) • Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) • Asel Arykbaeva • Esmee Braam • Prof. dr. Willem van der Does • drs. Bart Funnekotter • drs. Malou van Hintum • Bas Knapp • Prof. dr. Rick Lawson • Josephine Say • Bo Steehouwer
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Wegen in het eeuwig donker vinden

Eureka-momenten hebben geregeld een vast verloop: eerst een lange voorbereiding door hard werk, daarna de onopgemerkte rijping van de latere oplossing, onverwachts een spontane ingeving, tot slot de rigoureuze verificatie, precisering en verwoording van de prille inval. Creativiteit vergt kennis, intelligentie, vrijheid en volharding; de schaarse hoogpunten zijn zonder exercitie en routine niet verkrijgbaar. Toeval speelt daarbij enkel ten dele een rol: ontdekkingen van waarde worden door bewaakte mensen gedaan, niet door willekeurige flaprollen die zomaar iets roepen.

Volgens succesvolle vernieuwers duiken briljante ideeën vaak plots op, terwijl men zich met iets heel anders bezighoudt of net wakker wordt. Wie vastloopt, doet er goed aan om het probleem even uit te stellen, zodat doodlopende paden in het geheugen kunnen vervagen, en over een poosje fris te beginnen. Secuur vakmanschap en bewust doorgronden zijn altijd essentieel – het geluk helpt immers de dapperen – maar de doorbraak zit in de ongrijpbare incubatie: een onzichtbare, wilde dans van gedachten die in groten getale en onvoorspelbare combinaties uit diepe lagen opborrelen, krachtig opgeschud door de wil om te begrijpen, waarna de weinige bruikbare op mysterieuze wijze, via vage representaties in het halfbewustzijn, opeens het spotlicht bereiken.

De psychologie van de innovatie bewijst het belang van beelden, emoties en onbewuste processen. Die gaan uit van het vertrouwde, maken zich ervan vrij en worden vervolgens weer door de logisch redenerende geest gevormd, gebonden en uitgeformuleerd. De wiskundige Henri Poincaré heeft dit spanningsveld helder belicht, Jacques Hadamard heeft het systematisch ontrafeld. Men mag stellen dat iedere beduidende ontdekking minimaal enige poëtische aanleg vraagt.

Dat inzichten en uitvindingen kant-en-klaar in nachtgezichten verschijnen, behoort weliswaar vermoedelijk tot het rijk der fabelen. Toch ontspringen ze allemaal uit nieuwe verbindingen van bestaande ideeën; het ongeremde spel van mogelijkheden is wel degelijk een kenmerk van dromen.

Ik, bijvoorbeeld, droom regelmatig over hoe ik rondloop in statige wijken die concrete onderdelen bevatten van verschillende complexe en mij dierbare steden zoals Rome, Wenen of Madrid, en op een onnavolgbare, op dat moment

echter volstrekt plausible manier in elkaar overgaan. Het lijkt een kleurrijke uitbeelding van wat me in wakkere toestand bezielt – wegen in het eeuwig donker vinden behoort tot de kern van wetenschap überhaupt.

Een ander terugkerend type gaat over ingewikkelde, door mij als onderzoeker op te lossen misdrijven. Hier is de relatie met mijn alledaagse werkzaamheden, die meestal op een soortgelijk forensisch onderzoek berusten, directeur. Slechts uiterst zelden droom ik van specifieke vakinhoudelijke vragen, maar zulke situaties hebben nog nooit iets nuttigs opgeleverd. Het zijn doorgaans prettige belevenissen, vandaar dat ik graag en veel slaap.

De fundamentele betekenis van het onbewuste vereist dus een beperking van de nefaste controlewaanzin in de wetenschap (denkend aan visitaties zie ik bullshit-rivieren traag door oneindige plannen van aanpak gaan) om ruimte te geven aan dromen, verkennen, uitproberen. Ook de groei van nieuw leven in de natuur, de grote leermeesteres, gebeurt in het verborgene.

Het wezen van innovatie is kritische schifting en keuze uit een tomeloze veelvoud van opties. Daarin toont zich het scherpe verstand. Maar deze keuze is niet mechanisch, ze veronderstelt esthetiek, intuïtie en geschoold oordeel: men 'aanschouwt' het juiste, alvorens het te kunnen definiëren, net als een connaisseur de echtheid van een voorwerp meteen herkent, zonder eerst criteria te hoeven afvinken.

Wetenschappelijke reflectie vloeit voort uit hetzelfde vermogen en is geworteld in een gevoel voor schoonheid – voor het onverwachte, ongedwongene, onvermijdelijke. Dat moet men ontwikkelen, want het ware zetelt bij het mooie, en niet louter de voorwaarde van falsificeerbaarheid verabsoluteren. Proeven van ruwe, onverbruikte creativiteit, zoals ik die afgelopen jaar als jurylid voor de KNAW Onderwijsprijs aantrof, zijn een feest. De uitsluitende fixatie op tellen, meten, wegen in het notoir pragmatische Nederlandse wetenschapsklimaat daarentegen is de meeldauw van dit vochtige laagland. Daarvoor geldt wat Anthony Blanche in *Brideshead Revisited* zei over charme in de kunst: 'It kills love; it kills art; I greatly fear [...] that it has killed you.'

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Column

HÉ VIEZERIK, JIJ OOK HIER?

32 kleurenpaginaas
nu met

De verworvenheden uit de jaren zestig zijn nu taboe, merkt porno-verzamelaar Bert Sliggers (69). Hij schonk zijn collectie seksboekjes aan de Koninklijke Bibliotheek. *Mare* ging ze met hem én zijn vrouw bekijken. 'Er is echt sprake van een nieuwe preutsheid.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Ik geloof dat ik nog een heel oude editie van het seksblad *Candy* heb. Dat was een dubbelaar. Verder is al het Nederlandse spul nu weg: 1500 exemplaren.'

Bert Sliggers droeg onlangs zijn verzameling Nederlandse erotica – twintig strekkende meter, verpakt in dertig grote plastic kratten – over aan de Koninklijke Bibliotheek. Een deel daarvan hangt nu in het Haagse Museum Meermanno op de tentoonstelling *Porno op Papier*. 'Ik had er nog geen genoeg van hoor', zegt Sliggers, terwijl hij langs zijn eigen topstukken wandelt. 'Maar ik ben 69, en je kunt wel je hele leven op een verzameling blijven zitten. Ik wilde de collectie compleet houden, en dat kan bij de KB. Nu heeft iedereen er wat aan. Er zit ook heel veel tussen waarvan ik waarschijnlijk het enige exemplaar ter wereld heb. Mensen staan te trappelen daarmee aan de slag te gaan.'

Sliggers is oud-conservator van het Teylers Museum in Haarlem en promoveerde vorig jaar in Leiden op 'iets dat niets met porno te maken heeft', het proefschrift *De verzamelwoede van Marinus van Marum* (over de eerste Teylers-directeur). Op 10 april geeft hij een studium generale-lezing 'Porno in de roaring twenties', in het Wijnhavencomplex in Den Haag.

Dat de tijden zijn veranderd, merkte hij toen hij naar aanleiding van de tentoonstelling een interview had bij RTV-Noord Holland. 'Die jongen was 21. Zijn ouders hadden hem afgeraden om "die vieze meneer" te interviewen. Hij had zo'n raar idee over seks, maar uiteindelijk is hij helemaal genezen naar huis gegaan.'

'Er is echt sprake een nieuwe preutsheid', zegt zijn echtgenote Andrea de Wilde die de expositie

zojuist voor een tweede keer heeft bekeken. 'Ik vind het heel mooi allemaal. Prachtig.'

'We doen niet spastisch over seks', aldus Sliggers. 'Dat hebben we nooit gedaan. Dat hoort bij onze generatie. We waren heel vrij natuurlijk. Verworvenheden uit de jaren zestig zijn nu echter verworven tot taboes. Vroeger kon je als ouder met een bloot kind in bad gewoon op de foto. Nu ben je meteen een pedofiel.'

Ook de multiculturele samenleving heeft de kijk op seks veranderd, aldus Sliggers. 'We hebben thuis veel vrij expliciete naaktfotografie aan de muren', zegt zijn vrouw. 'Er passen wel eens vluchtelingen op ons huis. Die moeten soms wel even wennen. Een Syrische man vond dat lastig: aan de ene kant van de kamer hangt namelijk een foto van een varken en aan de andere kant allemaal naakten. "Het is allebei haram", zei hij, "maar ik zit toch het liefst met mijn rug naar het varken, dan kijk ik maar naar die vrouwen." En een Marokkaanse vrouw die een tijdje in ons huis zat...'

Sliggers: '...bedekte al die afbeeldingen met aluminiumfolie.'

Op zijn negentiende kocht hij zijn eerste blad. 'De *Gandalf*. Je zou kunnen zeggen dat dat de Nederlandse *Charlie Hebdo* was. Er zijn vijftig nummers verschenen vol tegendraadse erotiek, humor en literatuur. Er stonden bijvoorbeeld foto's in van een vrouw die een condoom over haar hoofd trekt – dat je denkt: "Waah! Wat is dat nou?" Ik vond dat te gek. Dan had je ook nog de *Suck*. Dat tijdschrift was een enorme lap papier. Die kon je niet even in het geniep lezen.'

Als begin twintiger zat hij midden in de seksuele revolutie. 'Tijdschriften als *Aloha* en *Hitweek* schreven niet alleen over muziek, maar ook over literatuur, politiek, geestverruimende middelen en seks. *Aloha* had zelfs een "speciaal kutnummer".' Vervolgens stuitte hij op het blad *Chick*. 'Ik was verbaasd over de expliciete seks. Heel interessant vond ik dat.'

Pas rond zijn dertigste begon hij te verzamelen. 'Dan kocht ik een doos op een veiling met *Candy's* en *Chicks* en vond ik ineens een seksblaadje uit 1935. Je gaat steeds gerichter zoeken. Alles van voor 1880

MARE KEEK PORNOPLAATJES IN HET MUSEUM MET NEDERLANDS GROOTSTE VERZAMELAAR

is Frans, maar dat is porno voor een andere portemonnee. We wilden ook op vakantie en de kinderen hadden schoenen nodig, dus ik kon echt niet tegen mijn vrouw zeggen: "Ik koop even voor vijfduizend gulden een pittige in leer gebonden *De Sade*." Ik richtte me op erotica die niet voor de eeuwigheid was bedoeld: goedkoop en niet glossy.'

Behalve bladen met minderjarige modellen had hij geen beperkingen. 'Ik vind het onzin om te zeggen: BDSM vind ik zo eng, dat koop ik niet. Ik doe het hele terrein, met alle aberraties die daarbij horen.' De Nederlandse porno kent de nodige merkwaardigheden. 'Bijvoorbeeld erotiek over de koloniën en andere verre oorden. Die mensen moesten seksueel ongeremd en barbaars zijn, werd gedacht. Die bizarre ideeën duiken op in titels als *Zwarte Drift* of *Ik, Françoise en de nikker*. Op de omslag van *In Bagdad mag dat (ook niet)* staat een gesluisde vrouw met blote borsten.'

Wijzende naar een plaatje van een monnik die een non geselt: 'Dat zie je ook steeds terugkomen. Seksuele uitpattingen in kerken en kloosters zijn zo oud als de wereld.' Verderop hangt de 'populaire homoporno uit de seventies' *Marcel* achter gaas. 'Dat is een verwijzing naar hoe er vroeger met seksueel getinte werken werd omgegaan. Elke grote bibliotheek had een zogeheten "hel", een afgesloten verzameling duivels materiaal zoals pornografie – vernoemd naar de verboden afdeling *L'Enfer* in de Parijse Bibliotheque National. De werken stonden daar achter een afscheiding. Kijken kon, maar aankomen niet. Tegenwoordig hoort erotiek bij de "bijzondere collectie". Je kunt het aanvragen en in de studiezaal bekijken. Een boekje lenen en even snel naar het toilet gaan, is er nog steeds niet bij...'

Op de covers van *Blitzmädel*, *Be-roepssadist*, *Frontlinie* en *Vrouwenkamp* vergripen SS-officieren zich met zweepen aan halfnaakte vrouwen en zaaien pelotons sexy Wehrmacht-soldates dood en verderf. 'Heel raar dat daar publiek voor is', vindt Sliggers. 'Er gingen er tienduizenden over de toonbank. Het heeft er mee te maken dat vrouwen hun rechten gaan opeisen in deze periode. Het is een soort machismo vanuit de stoel: de fantasie om ze alsnog met geweld te onderdrukken.' De nazi-fetisjporno over bordelen in Duitse concentratiekampen vindt hij wel 'vrij heftig'.

Heel bijzonder is de porno van rond het begin van de twintigste eeuw, zoals de *PstPst!* die in de Amsterdamse rosse buurt werd verkocht. 'In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog probeerde de overheid de seksblaadjes in toom te houden.'

Er was een Rijksbureau betreffende de Bestrijding van den Handel in

Vrouwen en Kinderen en van den Handel in Ontuchtige Uitgaven, die de meest pikante details overtikte en naar de officier van justitie stuurde. Een aantal fragmenten uit de dossiers is op de expositie te zien. Zo beoordeelt een opsporingsambtenaren dat *Het huis der smarten* 'aanstotelijk is voor de eerbaarheid'. De opsomming fragmenten is overtuigend:

Pag. 54: 'De pik werd hevig gekweld (met brandnetels)'

Pag. 71: 'met brandende kaars de balzak schroeien.'

Sliggers: 'Er is een foto waar zo'n 1900 erotische boekjes op een politiebureau zijn opgestapeld voordat ze verbrand worden. Sommige van die titels zijn volledig verloren gegaan.'

Vanaf de jaren zeventig worden seksboekjes *big business*. 'De *Chick* en de *Candy* hadden op hun hoogtepunt een oplage van meer dan honderdduizend exemplaren. De contactadvertenties waren het belangrijkste. Als je plasseks leuk vond, kon je in deze boekjes op zoek naar andere liefhebbers. Dat deed je natuurlijk niet door een briefje op te hangen bij de Albert Heijn.'

In de jaren tachtig wordt alles 'platter en commerciëler', vindt hij. 'Het gezellige is er dan wel vanaf. Buitenlandse titels overspoelen de markt. De nadruk komt steeds

meer op beeld te liggen, terwijl ik ook een lezer ben. Voor mij wordt het dan minder interessant. Al voordat internet een einde maakte aan de blaadjes kakte het al behoorlijk in. De vrijheid-blijheid van de jaren zestig verdwijnt. In 1983 is er de opkomst van aids. Seks was altijd vooral leuk, maar nu kon je eraan doodgaan. Je ziet nu nauwelijks nog titels, maar als ik en route ben, kijk ik altijd nog of ik ergens seksboekjes zie liggen.'

De Wilde constateert dat porno toch vooral een manning is.

'Ik denk dat een op tien van de bezoekers van deze expositie vrouw is. Ik hoorde net toen ik naar de wc ging een man tegen een andere kerel zeggen: "Hé ouwe viezerik. Jij ook hier?"'

Porno op Papier, Taboe en tolerantie door de eeuwen heen
Tentoonstelling Museum Meermanno, Den Haag, € 9,50

Bert Sliggers, Marita Mathijssen e.a. *Onder de toonbank. Pornografie en Erotica in de Nederlanden*. Uitgeverij Van Oorschot, 240 pag., € 49,99

Bert Sliggers, 'Porno in de roaring twenties'
Lezing bij Studium Generale, 10 april, 19.30, Wijnhaven, Den Haag

ROSIE

MET GRATIS ADVERTENTIE-TJES FL 3,-

Nieuws

Afvalplannen FSW

'Laten we elkaar positief motiveren om de trap te nemen', aldus bestuurslid Rolf Oosterloo van Sociale Wetenschappen tijdens de faculteitsraadvergadering vorige week. Hij wil een plan maken over hoe het plasticverbruik van de faculteit omlaag kan worden gebracht, en hoe er minder gebruik kan worden gemaakt van liften. 'KRAS (afvalverwerker, red.) kan het plastic niet meer kwijt, dus ik ben druk bezig om samen met het UFB te kijken hoe het gebruik omlaag kan. Ik wil ook met gedragswetenschappers kijken hoe we dit kunnen bereiken, maar wel op een leuke manier, door elkaar erop aan te spreken, of iets lekkers te geven.' Oosterloo wil ook samen met studenten kijken naar oplossingen.

Vluchtelingstudenten

De Goede Doelencommissie van Minerva en studenten van het Voorbereidend Jaar Leiden - een schakeltraject van de Hogeschool Leiden dat vluchtelingen studeerklaar moet maken - hebben samen 11.500 euro opgehaald voor vluchtelingstudenten. Het bedrag gaat naar de Stichting voor Vluchteling-Studenten, die vluchtelingen begeleidt bij hun studie en het vinden van een baan. De studenten hebben verschillende inzamelingsacties georganiseerd, zoals een foodtruck-festival en een sponsorfietstocht. Ook hebben ze de bierprijs tijdens borrelavonden op Minerva met 20 cent verhoogd. De studenten vinden dat vluchtelingstudenten dezelfde rechten en vrijheden zouden moeten hebben als Nederlandse studenten.

Muller decaan FGGA

Per 1 september 2018 zal Erwin Muller, hoogleraar Veiligheid en Recht aan de rechtenfaculteit, de functie van decaan gaan vervullen op de Faculteit Governance and Global Affairs in Den Haag. Muller volgt hoogleraar Public Administration Kutsal Yesilkagit op, die per 15 maart stopte als decaan om zich volledig te richten op het onderwijs en onderzoek binnen het instituut Bestuurskunde.

Fiets fout = Fiets weg

De gemeente gaat het restrictiegebied van het 'Fiets fout = Fiets weg'-beleid uitbreiden aan de stadskant van het station. Vanaf 1 mei mag je je fiets niet meer langs de Stationsweg stallen voor langer dan een uur. Op de parkeerplaats achter de Jumbo en onder de onderdoorgang naar het Stationsplein worden extra dubbellaagse rekken geplaatst, met plek voor zo'n zeshonderd fietsen.

Uitslagen verkiezingen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen vorige week is D66 de grootste partij geworden in Leiden, en Groep de Mos/Hart voor Den Haag de grootste in Den Haag. In beide steden stemde een meerderheid van de kiezers tegen de nieuwe inlichtingendienstwet. In Leiden is de zetelverdeling nu: D66 (9), GroenLinks (8), VVD (6), PvdA (4), SP (3), CDA (3), PvdD (3), Partij Sleutelstad (2), CU (1). In Den Haag: Groep de Mos (8), VVD (7), D66 (6), GroenLinks (5), CDA (3), PvdA (3), Stadspartij (3), PvdD (2), PVV (2), Islam Democraten (1), SP (1), NIDA (1), 50Plus (1), Partij van de Eenheid (1). In beide steden zijn nu verkeners aangesteld die onderzoeken welke coalities er mogelijk zijn.

Rectificatie

In het interview met Wild Romance-gitarist David Hollestelle ('Ik drink nu water. Te gek', Mare 23, 22 maart) staat dat zanger-gitarist Dick Vermeij na een ontslag en terugkeer wéér werd ontslagen. Dat klopt niet: hij is zelf vertrokken. Verder blijkt uit navraag dat de driedaagse vertoning van de film *Buying the Band* in de Melkweg niet het initiatief was van bandleider/drummer Jan 't Hoen - zoals Hollestelle in het interview beweerde - maar van de Melkweg zelf.

College wil verplichte matching

Alle aankomende studenten krijgen uitgebreide test

Het college van bestuur wil in vijf jaar tijd universiteitsbreed verplichte matching invoeren. Het is echter nog onduidelijk hoe effectief die matching is.

DOOR VINCENT BONGERS De universiteit wil scholieren zo goed mogelijk informeren over de opleiding die ze mogelijk gaan kiezen, om zo studie-uitval tegen te gaan. Aankomende studenten vullen al een online vragenlijst in; de zogeheten studiekeuzecheck. Verder bieden opleidingen al matchingsactiviteiten aan. Die zijn echter bij veruit de meeste studies niet verplicht.

Het college wil daar verandering in gaan brengen. Het plan is dat in vijf jaar tijd alle studies een verplichte matching hebben. Volgens een notitie van het college lijkt het aanbieden van een verplichte activiteit 'tot minder uitval te leiden in vergelijking met een vrijwillige activiteit.' Daarnaast is 'matching het sluitstuk van het studiekeuzeproces van een aankomend student en daarmee complementair aan studievoorbereiding.' Matching is iets anders dan selectie, benadrukt het college overigens. Als een student ondanks een negatief advies graag wil beginnen met een opleiding, dan kan dat. De keuze is aan de student.

De universiteit is al drijftig aan het

experimenteren met verplichte matching. Bij psychologie, biofarmaceutische wetenschappen en security studies lopen pilots. Ook natuur- en sterrenkunde en de bachelor-specialisatie International Relations and Organisations van politicologie hebben voor het studiejaar 2018-2019 bij wijze van proef de verplichte matching ingevoerd.

Het universitair kenniscentrum ICLON heeft de eerste drie pilots geëvalueerd. Aankomende studenten die de matching bij psychologie doen, krijgen drie modules voor de kiezen: inleiding in de psychologie, methoden en statistiek en studieloopbaanperspectieven. De eerste twee onderdelen zijn gebaseerd op eerstejaarsvakken van de bachelor. 'Inleiding in de psychologie vergt veel leeswerk en dat is iets waar eerstejaarsstudenten vaak moeite mee hebben. Methodologie en statistiek worden ook vaak als lastig ervaren door studenten.' Voor beide onderdelen wordt een aparte kennistest afgenomen.

Of de matching ook echt effect heeft, is nog niet geheel duidelijk, blijkt uit het rapport van het ICLON over de drie pilots: 'Van de aanmelders in Studielink heeft ongeveer tweederde de matching afgerond. Vervolgens is ongeveer de helft van het totale aantal aspirant-studenten dat zich in eerste instantie had aangemeld voor de studie ook daadwer-

kelijk begonnen met de opleiding in september. Een aantal hiervan heeft een advies ontvangen waarin twijfels worden geuit. Op dit moment is het nog niet mogelijk om duidelijke conclusies te verbinden aan deze aantallen.'

Wel stelt het ICLON dat studenten die de verplichte matching bij bio-farmaceutische wetenschappen

hebben doorlopen, het significant beter doen dan voorgaande lichtingen. Bij psychologie is dat niet het geval. Dat laatste kan mogelijk verklaard worden door het feit dat die opleiding al een numerus fixus had en dus al een vorm van selectie hanteerde. Het is echter nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken op de werking van matching.

'Hoe gaat dit er uit zien?'

De universiteitsraad is nog niet helemaal overtuigd door het voorstel van het college van bestuur. 'Een duidelijk uitvoeringsplan ontbreekt.'

'Verplichte matching kan een goed middel zijn om de juiste student op de juiste plek te krijgen. En om uitval te verminderen', zei Bart van der Steen van de personeelspartij FNV Overheid tijdens de universiteitsraadsvergadering maandag. 'Het voorstel dat er nu ligt is echter nog wel erg algemeen. Een duidelijk uitvoeringsplan ontbreekt. Wat gaat het bijvoorbeeld kosten? Het is nog niet precies duidelijk waar we mee instemmen. We zouden kunnen instemmen onder voorwaarden. We willen het uitvoeringsplan in de raad bespreken. We willen graag duidelijkheid over de verdeling van de kosten en hoeveel werk medewerkers kwijt gaan zijn aan de matching. De opleidingen moeten zoveel mogelijk ontlast worden.'

Daar komt nog bij dat nog niet alle pilots zijn geëvalueerd.

Joris Claessens van studentenpartij LVS had ook nog de nodige bedenkingen: 'Ik heb zo mijn twijfels over het onder voorwaarden instemmen. Dat kan erg gevaarlijk zijn. Instemmen is toch instemmen. Ik vind dat er nog veel onduidelijk is over hoe het er allemaal uit gaat zien.'

Alderik Oosthoek van studentenpartij ONS merkte op dat heel belangrijk is dat bij de matching verzamelde gegevens 'nooit tegen de student gebruikt mogen worden.'

Mogelijk schrikt verplichte matching ook groepen af die al ondervertegenwoordigd zijn op de universiteit, stelde Claessens. 'Dit kan voor de diversiteit klappen gaan opleveren en die is al niet optimaal aan deze universiteit.'

Het college spreekt op 9 april met de raad over het voorstel. **VB**

Kamer: 'Toetsen moeten gratis'

De Tweede Kamer verbiedt universiteiten om geld te vragen voor toelatingstoetsen voor opleidingen. Studenten betalen nu vaak zelf voor bijvoorbeeld verplichte taaltoetsen om toegang te krijgen tot een master. Dat moet echt afgelopen zijn, vindt de Kamer.

De fracties van D66, CDA, ChristenUnie en GroenLinks dienden al in januari een motie in. Daarin het kabinet wordt opgeroepen universiteiten aan te pakken die

aan studenten geld vragen voor het behalen van verplichte toetsen, zoals de Test of English as a Foreign Language (TOEFL) of The International English Language Testing System (IELTS). De partijen stellen dat studenten 'op dit moment soms honderden euro's moeten betalen om door de selectieprocedure van een opleiding te komen.' Dat kan de 'kansongelijkheid bevorderen omdat niet iedereen de financiële middelen heeft om dit te betalen.'

De Kamer wil dat regering ervoor

te zorgt 'dat universiteiten en hogescholen de kosten van selectie niet bij de student terecht laten komen.'

De motie is deze week door een Kamermeerderheid aangenomen. Overigens had voormalig minister van Onderwijs Jet Bussemaker al eerder bepaald dat studenten niet zelf toelatingstoetsen moeten betalen. Volgens studentenorganisaties LSVB en ISO hield dat universiteiten niet tegen. Ze krijgen vaak klachten van studenten die flink in de buidel moeten tasten voor een toets.

De IELTS kost 175 tot 260 euro; de TOEFL 140 tot 220 euro.

In Leiden moeten buitenlandse studenten die geen *native speaker* zijn een taaltoets Engels op zak hebben. Die betalen ze zelf. Nederlandse studenten die een VWO-diploma op zak hebben hoeven vaak geen taaltoets voor een master te doen. Maar bij bepaalde masters, zoals International Relations and Diplomacy, is een certificaat van een taaltoets ook voor een Nederlandse student een vereiste. **VB**

Universiteit wil nieuw sportcentrum

Complex gaat 21,7 miljoen euro kosten

De universiteit heeft grote plannen voor een nieuw universitair sportcentrum. Groter en duurzamer, met squashbanen en een klimwand.

DOOR BART BRAUN De gemeente Leiden en de universiteit hebben grote plannen voor het BioSciencePark, waar het sportcentrum ligt. De bètafaculteit bouwt er aan een nieuwe campus, en daarnaast moeten er

woningen komen voor universiteitsmedewerkers, een paar honderd studentenkamers, winkels en horeca.

Het sportcentrum heeft op dit moment 'niet de uitstraling die past bij het voorgenomen nieuwe Entreegebied van het BioSciencePark', zo schrijft het college van bestuur aan de universiteitsraad.

Het zou eigenlijk al eerder vervangen worden, maar in 2009 be-

sloot de universiteit de boel nog even op te lappen. Die verbouwing vond plaats in 2012 en zou de levensduur met een jaar of tien rekken, maar gezien de huidige grondprijzen wil het college de verbouwing nu naar voren trekken. Allereerst is er nog toestemming nodig van de universiteitsraad.

Daarnaast heeft het USC, zoals bijna alles op de universiteit, eigenlijk te weinig capaciteit voor het

huidige studentenaantal: het aantal gebruikers is de afgelopen vijf jaar met 50% gestegen. Ook voor het houden van tentamens zit het gebouw aan de limiet.

Het CvB wil een nieuw centrum. Van achttien duizend vierkante meter, anderhalf keer zo groot als het huidige USC. Met klimwand, squashbanen, meer tentamenfaciliteiten, een beter binnenklimaat en betere energieprestaties.

Geschatte kosten: 21,7 miljoen, maar twee derde daarvan zou opgebracht moeten worden door universitaire grond te verkopen of te verpachten voor de BSP-plannen.

De exploitatie wordt iets duurder, maar dat streept gedeeltelijk weg tegen de lagere kosten voor de faculteiten: het is goedkoper om tentamens af te nemen op het USC dan ergens anders.

Diamanten bergen

Het Museum Volkenkunde heeft een nieuwe tentoonstelling met als onderwerp de Diamanten Bergen van Korea. Deze bergtoppen zijn vernoemd naar de onbreekbare hardheid van de boeddhistische waarheid, en symbool van het opgesplitste land én een mogelijke toekomstige Koreaanse hereniging: vanaf de jaren negentig tot 2008 waren de bergen toegankelijk voor toeristen en Zuid-Koreanen, maar na een schietincident zijn ze weer verboden gebied. De expositie is nog te zien tot en met 21 januari 2019. Foto Paul van Riel.

Fixus bij psychologie en politicologie

De opleidingen psychologie en politieke wetenschappen vreezen de hoge studentaantallen niet meer te kunnen faciliteren, en hebben capaciteitsbeperking aangevraagd. Maar studentaantallen goed reguleren, is wettelijk gezien lastig.

Bij politieke wetenschappen komt de grens op 600 nieuwe studenten. Bij psychologie ligt het iets hoger, op 675. 'Het aantal verwachte studenten ligt veel hoger', zegt Kristiaan van der Heijden, bestuurslid van de faculteit Sociale Wetenschappen, tijdens de faculteitsraadvergadering vorige week donderdag. Naast de hoge instroom van studenten zijn ook de 'druk op de onderwijskwaliteit, werkdruk en beperkingen in groei van onderwijsfaciliteiten' meegewogen bij de beslissing.

Een probleem: een numerus fixus kan alleen per opleiding aangevraagd, en niet per specialisatie. Het maximum van 675 studenten

voor psychologie geldt dus voor zowel de Engelstalige internationale opleiding als de reguliere. En bij politicologie mogen maximaal 600 studenten komen, maar dit geldt voor alle specialisaties samen. Dus ook voor International Relations and Organisations (IRO), die al moeite heeft de grote instroom kan faciliteren.

Als straks 600 aspirant-politologen zich aanmelden bij IRO, kan de universiteit daar volgens de wet weinig aan doen. 'Kan je niet zeggen, we doen 500 bij IRO, en de rest ergens anders?' vraagt Arian van der Spek van studentenfractie CSL. Dat kan niet, zegt Van der Heijden: 'Je kan het niet sturen. Het zou ten koste kunnen gaan van de Nederlandse specialisatie. Het is een landelijk probleem, en er worden al gesprekken over gevoerd, maar op dit moment kan het niet.'

Psychologie had een numerus fixus, maar die kwam in 2017 te

vervallen. Sindsdien is de instroom jaarlijks met 35 procent gestegen. Voornamelijk door internationale studenten, schreef het bestuur van de opleiding in een eerdere brief: 'Dit kan uiteindelijk leiden tot een verdringing van de Nederlandse studenten, een situatie die door bijna iedereen als onwenselijk wordt ervaren.'

Of een capaciteitsbeperking daarbij gaat helpen, is nog maar de vraag. Van der Heijden: 'Bij psychologie geldt de beperking voor zowel de internationale als reguliere opleiding, maar je kan de verhouding tussen internationale en Nederlandse studenten niet reguleren.'

De onlinemodule die aankomende studenten nu als matchingsactiviteit maken, zal ingezet worden voor de selectie. De aanvraag ligt bij het college van bestuur. De bedoeling is dat de numerus fixus vanaf komend studiejaar ingevoerd wordt. **AK**

Verdringing diepgaand onderwijs dreigt

De Jonge Akademie, een zelfstandig platform van jonge wetenschappers binnen de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), heeft een verkenning geschreven over interdisciplinair academisch onderwijs.

Op basis van bijeenkomsten over het onderwerp, een enquête en interviews met wetenschappers zetten de schrijvers de voor- en nadelen op een rijtje, en doen ze aanbevelingen aan docenten.

Door vanuit verschillende vak-

gebieden naar een maatschappelijk probleem te kijken, ontstaan er betere oplossingen, stelt De Jonge Akademie in het rapport. Een ander voordeel is dat studenten zo beter voorbereid worden op een interdisciplinaire beroepspraktijk. Als belemmeringen worden onder meer de dreigende verdringing van het gespecialiseerde, diepgaande onderwijs genoemd en de strikte regelgeving voor onderwijsvernieuwing.

De Akademie heeft de nodige aanbevelingen. Docenten krijgen de aanbeveling om een relevant thema

te kiezen en vaker bij elkaar te gaan kijken. De schrijvers adviseren aan de bestuurders om regels af te schaffen die het voor docenten lastig maken onderwijs te geven aan een andere faculteit, en middelen uit te trekken voor mensen die zich willen inzetten voor interdisciplinair onderwijs.

Ook richt De Jonge Akademie zich aan studenten die interdisciplinair onderwijs overwegen: ga op zoek naar een goed georganiseerd onderwijsprogramma en verlies de samenhang van de vakken nooit uit het oog. **DT**

'Het droomscenario is uitgekomen'

Studenten van de Universiteit Leiden halen zetels in Den Haag en Leiden. 'Ik kan niet wachten tot ik mijn eerste moties in kan dienen.'

Mikal Tseggai (23, bestuurskunde, PvdA Den Haag): 'Ik stond op plek twee, dus ik had het wel aan zien komen. De grootste verrassing was dat ik in eerste instantie überhaupt op plek twee terecht kwam.'

Marleen Schreuder (25, European law, GroenLinks Leiden): 'Het droomscenario is uitgekomen. Ik had ongelofelijk veel voorkeursstemmen. Vanuit de gekste hoeken kreeg ik berichtjes dat mensen op me hadden gestemd: mijn oppas van toen ik een baby was, bijvoorbeeld. De campagne "stem op een vrouw" heeft waarschijnlijk ook bijgedragen.'

Thomas van Halm (23, politieke geschiedenis, SP Leiden): 'Ik stond op plek drie en we hadden vijf zetels, dus ik had het wel verwacht. Maar het werd opeens toch nog spannend: bij de exitpoll hadden we drie zetels. Het bleef dus tot het eind van de avond afwachten of ik verkozen werd.'

Sander van Diepen (28, European law, D66 Leiden): 'Het was heel spannend. Zal het lukken? Uiteindelijk had ik 476 stemmen, ruim over de voorkeurdrempel. Voor sommige partijen waren de exitpolls een beetje een domper. Wij wisten dat we zetels gingen verliezen: de uitslag in 2014 was gewoon bizar. Maar we zijn nog steeds de grootste, dus het is gelukt.'

Van Halm: 'Ik zat al in het stadhuis omdat ik duo-raadslid was, maar

nu mag ik echt aan de raadsvergaderingen meedoen. Eerst zat ik aan de zijlijn. Als het over onderwerpen ging waarvoor ik in een commissie had gezeten kon ik niks zeggen, dat was soms frustrerend. Straks kan dat gelukkig wel.'

Tseggai: 'Het is wel spannend om straks met andere partijen samen te werken. Gaat iedereen me serieus nemen? Maar ik denk van wel. Ik heb tijdens de campagne ook al veel leuke contacten opgedaan. Ik heb de portefeuille onderwijs, daar kijk ik erg naar uit. Ik wil graag de ongelijkheid binnen het onderwijs in Den Haag aanpakken.'

Van Diepen: 'Ik werkte al als fractiemedewerker in het stadhuis, maar dat ik straks in een raadszetel mag zitten is natuurlijk een ander verhaal. Ik heb er veel zin in. Tijdens de

campagne gingen we langs studentenhuisen om te vertellen dat ik me in ging zetten voor meer starterswoningen, nu mag ik dat echt doen. Dat is gewoon tof.'

Schreuder: 'Ik heb er zo ontzettend veel zin in. Het is een enorme eer. Ik kan niet wachten tot ik mijn eerste moties in kan dienen. Ik moet mezelf er ook steeds aan herinneren dat het echt is: het is zo'n bijzonder instituut binnen de overheid, en ik mag er deel van zijn.'

Van Diepen: 'Ik moet wel mijn tijd goed gaan indelen. De hele dag in bed hangen is wieso niks voor mij. Ik werkte er altijd al naast, dus dit gaat ook wel lukken.'

Van Halm: 'Ik had al studieoverdraging, dat had ik ook wel ingecalculleerd. Ik doe nu minder studiepunten: dit jaar dertig en komend jaar

ook. Dan moet het haalbaar zijn, maar het wordt wel druk.'

Schreuder (GroenLinks): 'Na de intensieve campagne heb ik nu juist veel tijd. Eind juni wil ik afstuderen. Voor de gemeenteraad staat twintig uur, maar het is in de praktijk meer. 's Avonds zijn de vergaderingen, maar je wil ook de mensen spreken waar het om gaat, koffie met ze drinken.'

Tseggai (PvdA): 'Met de gemeenteraad in Den Haag ben je al snel dertig uur per week bezig. Raadsvergaderingen duren vaak van vijf uur 's middags tot drie uur 's nachts, en je wil ook nog de stad in. Dat is misschien wel het belangrijkste. Maar ik ga mijn studie niet pauzeren; het is juist goed om ook andere dingen te blijven doen naast het raadswerk, omdat je anders in zo'n politieke bubbel zit.' **SW**

Achtergrond

De pest of een wondermiddel?

Profs kruisen degenen over laptopverbod bij colleges

Laptops leiden af, zijn slecht voor de gezondheid en veroorzaken slechte cijfers. Of zijn ze juist ideaal voor interactie tussen docent en student? Twee hoogleraren gingen in debat.

DOOR DANIELLE TUK 'Laptops moeten uit hoorcollegezalen geweerd worden, vindt Yra van Dijk, hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde. Met haar laptopverbod in colleges zwengelde ze anderhalf jaar geleden de discussie aan. Maandag nam ze het onder de titel 'Zombies in de collegezalen?' op tegen voorstander Sybille Lammes, hoogleraar digitale cultuur en nieuwe media.

Voorafgaand aan het debat werd een nulmeting gedaan van de meningen in de collegezaal aan de Matthias de Vrieshof: zijn laptops in college 'pest of wondermiddel'?

'Omdat de ironie ook zijn deel wil, wil ik jullie vragen je smartphone te

nemen en digitaal te stemmen via menti.com', aldus de discussieleider. Eerste uitslag: driekwart van de zestien aanwezigen is voor pest, een kwart voor wondermiddel.

'Laptops kunnen interactie tussen de docent en de studenten bevorderen,' beargumenteert Lammes. Van Dijk: 'Ik gebruik in college een programma waarmee je samen een mindmap kunt maken, maar mijn studenten weigeren structureel het te doen.' Daarnaast zijn laptops slecht voor de concentratie. 'Uit onderzoek blijkt dat studenten 42 procent van de tijd gemiddeld iets anders zitten te doen.' Lammes: 'In mijn colleges klapt de helft van de laptops dicht, en anderen zitten braaf te typen.' Van Dijk reageert: 'Laten we ervan uitgaan dat je gelijk hebt en die 42 procent de professor spannender vindt dan Facebook - dat vind ik echt een prestatie. De helft van de klas die zit te tikken, haalt nog steeds een lager cijfer voor het tentamen. Mensen die typen, notuleren

in plaats van te selecteren, abstraheren, verbinden. Bovendien onthoud je beter wat je met de hand schrijft.'

Lammes: 'Dat is over tien jaar over, want dan hebben we allemaal pennetjes waarmee we rechtstreeks op onze interfaces schrijven.'

Volgens Van Dijk zijn digitale media slecht voor de gezondheid omdat jongeren geen onderscheid maken tussen werk en ontspanning. 'Ze sporten 25 procent minder dan tien jaar geleden. Daar is maar één verklaring voor: digitale media. 30 procent van de studenten heeft depressieve klachten. Het aantal burn-outs neemt gigantisch toe.'

Wat is daaraan te doen? 'De universiteit moet eerstejaars veel meer kennis geven over hoe het brein werkt, de relatie tussen concentratie en beweging. Die dingen op je laptop zijn ontwikkeld door goedbetaalde, slimme mensen die alles eraan doen om verslavende middelen constant bij je binnen te brengen.'

Lammes: 'Het kan ongezond zijn, of je

nu student bent of een oude senior die constant op Facebook zit te kijken, maar we moeten er kritischer mee omgaan en weten wanneer je het niet nodig hebt. Niet door het weg te zetten, maar door te kijken wat je ermee kan en zo aansluiten op de veranderende leefwereld van studenten. Ik gebruik laptops om aan het eind van het college een quiz te houden.'

Gaat een laptopverbod niet in tegen de vrijheid van de student? Van Dijk: 'Ik vind dat ik het mag beslissen omdat ik college geef. Het is buitengewoon vervelend om voor een groep te staan die volkomen in een andere wereld is. Je ziet binnen een seconde aan iemands ogen of hij bezig is met de stof of iets anders.' Lammes: 'Dat heeft niet alleen met de technologie te maken. Je kunt ook tekenen in college.' Van Dijk: 'Er gebeurt iets heel anders in je brein als je tekent dan als je op Facebook zit.'

Na afloop van het debat werd nogmaals gestemd. De meningen waren toen precies gelijk verdeeld.

Vind die terroristen maar eens

Onderzoeker houdt eigen vakgebied tegen het licht

Terrorisme-onderzoeker Bart Schuurman onderzocht zijn eigen vakgebied. Conclusie: het gaat beter, maar er is nog een lange weg te gaan.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Ik wilde een soort *health check* doen op het vakgebied', zegt Bart Schuurman. 'Wat is de status van het onderzoek naar terrorisme tussen 2007 en 2016? Er is heel vaak kritiek op, ook van mensen die er zelf in zitten. Eén van de punten is dat er weinig gebruikt wordt gemaakt van eerstehands informatie, van primaire bronnen, en dat we veel te veel doen op basis van wat er in de krant staat. Alleen: de laatste keer dat het is onderzocht was in 2007. Het is nu tien jaar later en ik wilde wel weten hoe het er nu voorstaat.'

En? 'Het gaat op veel vlakken veel beter. Met name het gebruik van primaire bronnen, dat is nu een nipte meerderheid die daar iets van heeft. Het is daarmee niet opgelost, maar gaat eindelijk richting verbetering. Als je gesprekken kan voeren met terroristen, of politie, of in onderzoeksdossiers kan duiken, levert dat veel

meer en betrouwbaardere informatie op dan onderzoek op basis van wat je in de krant leest.'

Waarom deden onderzoekers dat vóór 2007 minder dan nu?

'Het is niet zo dat terrorisme-onderzoekers lui zijn, maar het is heel moeilijk is om erbij te komen. Er zijn niet zo heel veel terroristen, dus vind ze maar eens, haal ze maar eens over om een interview te doen of zie ze zo gek te krijgen dat ze aan een

psychiatrische analyse willen meewerken. En er zijn ook andere manieren, zoals online analyses. Wat doet IS op Twitter, bijvoorbeeld? Dat is ook eerstehands informatie, waar je makkelijk bij kunt.'

'Ik heb alleen gekeken óf er een primaire bron is gebruikt. Maar iemand die tien jaar lang veldwerk heeft gedaan in de Amazone, gebruikt primaire bronnen, en iemand die een halfuurtje heeft gebeld, doet dat ook. Ik maak geen onderscheid

in kwaliteit en hoeveelheid. Er wordt dus wel meer primair materiaal gebruikt, maar of dit heel veel is, of heel opzienbarend... Er is nog een lange weg te gaan.'

Wat kan nog beter?

'We moeten toe naar psychiatrische analyses van terrorisme. We hebben het vaak over mentale problemen die een rol zouden spelen, maar van de 3446 stukken die ik heb onderzocht waren er welgeteld twee die

daar iets over zeiden op basis van eerstehands informatie. Daarnaast wordt driekwart van de papers door iemand alleen geschreven. Hoe slim je ook bent, met twee, drie of vijf kan je veel meer doen. Verder hebben we te weinig mensen die een carrière maken in het vakgebied. Driekwart van alle onderzoeken worden geschreven door mensen die je daarna nooit meer ziet. Waardevol, maar je wil een grotere, hardere kern van mensen die zich hiermee bezighouden en het vak vooruit helpen. En juist omdat het zo'n hot topic is zie je dat gevestigde disciplines, zoals politieke wetenschap, het vaak zien als een discutabel vakgebied. Het heeft wel wat imagoproblemen.'

Hoe komt dat?

'Het is vaak een mengelmoes van disciplines, en loopt daardoor een beetje achter op wat er in de criminologie en sociale wetenschappen gebeurt. We staan niet bekend als *cutting edge*. Ik heb soms het idee dat mensen denken dat je er reputatieschade van kan krijgen. Het is niet helemaal bon ton in sommige vakgebieden. Het maakt mij niet zoveel uit. Ik vind het hartstikke interessant en wil me er graag nog langer aan wijden.'

'Wat doet IS op Twitter, bijvoorbeeld? Dat is ook eerstehands informatie, waar je makkelijk bij kunt komen.'

Sommige posters met zoenende mannen van pakkenwinkel Suitsupply werden de afgelopen weken beklad of vernield. Foto Hollandse Hoogte

Als het maar niet te zien is

Hoogleraar houdt oratie over lhbt'ers op de werkvloer

Jojanneke van der Toorn is bijzonder hoogleraar Inclusie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender werknemers op het werk. Volgende week houdt ze haar oratie.

DOOR BART BRAUN 'Mensen delen op het werk heel veel over hun privéleven. Je praat niet alleen over het werk zelf, maar ook over je weekend, je plannen, je zorgen. Daarmee leg je indirect je seksuele voorkeur bloot, en of je je mannelijk, vrouwelijk of iets anders voelt. Afwijken van de maatschappelijke normen is een stigma dat je tot op zekere hoogte kan verhullen, maar dat levert wel veel stress op, en dat heeft effecten op hoe je functioneert.

'Als mensen zich minder geïnccludeerd voelen op het werk, functioneren ze minder goed. Ze gaan eerder weg bij hun werkgever, ze hebben minder behoefte om zich verder te ontwikkelen in hun werk. Nederland heeft de zaken voor homo's en lesbiennes juridisch redelijk voor elkaar, in elk geval beter dan veel andere landen. Voor mensen die zich anders voelen dan wat doorgaans geassocieerd wordt met het geslacht dat ze bij geboorte toegewezen kregen, is dat overigens anders; mijn leerstoel gaat ook over hen. De publieke opinie is hier vrij positief: 93% van de mensen is het eens met de stelling dat homo's en lesbiennes vrij zouden moeten zijn om hun leven te leiden zoals ze willen. Maar we zien ook dat posters met een zoenend homostel vernield worden, en weerstand tegen open-

lijk getoonde affectie. Er is een abstracte acceptatie van homoseksualiteit, maar als het zichtbaar wordt, is het ineens anders. De publieke opinie over trans-personen is dan ook een stuk minder positief. Niet elke LHBT'er ervaart problemen, maar je ziet dat homo's, lesbiennes en biseksuelen vaker burn-outklachten hebben, en dat trans-personen echt veel moeilijker aan werk komen.

'Je kan daar een *business case* aan ophangen: een niet-inclusieve werkplek doet aan kapitaalvernietiging, of trekt niet het beste personeel aan dat ze kunnen krijgen. Economen proberen daar een bedrag aan te hangen, en dat kan informatief zijn voor bedrijven. Maar je kunt je ook afvragen of de *business case* voor jouw bedrijf leidend moet zijn. Je zou immers ook op morele gronden voor inclusiviteit kunnen pleiten; dat zorgen dat iedereen goed op z'n plek zit het juiste is om te doen. Het probleem met zo'n *business case* is namelijk dat als inclusiviteit geen economisch voordeel op blijkt te leveren, je het beleid dat daarop gericht is juist af zou moeten schaffen. Het zou best kunnen dat meer diversiteit ook meer conflict met zich meebrengt, bijvoorbeeld.

'Wat mij opvalt is dat bedrijven die zakelijke kant van hun beslissing bijna altijd noemen, maar vervolgens niet meten of hun diversiteitsbeleid ook echt wat oplevert. Blijkbaar zitten er nog andere kanten aan hun keuze, zoals bijvoorbeeld morele, die ze eigenlijk belangrijker vinden. Dat heeft vermoedelijk iets te maken met hoe ze anderen denken te kunnen

overtuigen— met rationele, economische argumenten, terwijl die andere mensen misschien net zo goed moreel gemotiveerd zijn. Of dit klopt en hoe het precies in zijn werk gaat, wil ik de komende jaren gaan onderzoeken.

'Hoe je als werkgever nou een betere werkplek voor al je werknemers schept, is een ander onderwerp dat aandacht behoeft. Eerder dit jaar

'Voorlichting alleen kan zelfs de vooroordelen vergroten'

heb ik daar een overzichtsartikel over gepubliceerd, in het vakblad *Social Issues and Policy Review*. De belangrijkste conclusie: een kant-en-klare sociale gereedschapskist bestaat nog niet. Voorlichting alleen lijkt in elk geval niet voldoende, en kan soms zelfs vooroordelen jegens LHBT'ers vergroten. Contactinterventies, waarbij je empathie opwekt door mensen zich te laten verplaatsen in de ander, lijken het beter te doen.

'We weten uit de sociale psychologie dat werken naar een gezamenlijk doel de banden tussen mensen kan versterken. Het zorgt ervoor dat je unieke informatie krijgt over een persoon: je ziet iemand dan niet meer als lid van een groep, maar als een individu. Maar als je die informatie niet krijgt, omdat iemand in de kast blijft zitten, werkt

het dus ook niet. Pas op een inclusieve werkvloer waar mensen erbij horen en zichzelf kunnen zijn zie je die meerwaarde van samenwerken terug.

'Het bijzondere aan mijn leerstoel is dat het een samenwerkingsverband is. De Universiteit Leiden zit erin, het maatschappelijk middenveld, in de vorm van de Workplace Pride-stichting, is erbij betrokken, en het bedrijfsleven ook: KPN betaalt mee. Die samenwerking is ook echt nodig voor het onderzoek dat ik wil doen: hoe werken organisaties, en wat werkt daar? In hoeverre voelen de LHBT-werknemers, of andere mensen die afwijken van de maatschappelijke opvattingen over man en vrouw, zich geïnccludeerd? En doen ze dat ook meer op plekken die daar heel veel moeite voor doen?

'De Universiteit Leiden is echt een voorbeeld van zo'n werkplek. Er is een diversity office, en we hebben verschillende LBHT-netwerken voor studenten en medewerkers. De top van de organisatie staat er helemaal achter, en dat is sowieso een voorwaarde voor succes, maar de uitdaging is nu om de vertaalslag naar de werkvloer te maken. Er is veel aandacht voor het beleid, maar het is het midden-management – op een universiteit zijn dat denk ik de afdelingshoofden – dat een belangrijke rol in de uitvoering heeft.'

Jojanneke van der Toorn
Oratie: LGBT Workplace Inclusion
6 april, 16:00 Academiegebouw

> Zie ook het opiniestuk over het diversiteitsbeleid op pagina 10

Kauwgum

Na een maag-darm-operatie wil je dat de darm zo snel mogelijk weer teruggaat naar z'n normale werkpatroon. Het probleem is echter dat veel mensen misselijk zijn na een operatie, en dat je er dus niet gewoon eten in kan stoppen. Zou je de darmen misschien kunnen foppen, door de patiënten een kauwumpje te geven? De onderzoeksresultaten tot nu toe spraken elkaar tegen, mede omdat veel van die studies niet zo goed opgezet waren. Als je ze allemaal bij elkaar veegde, was het antwoord 'ja', maar de twijfel bleef bestaan.

Onderzoekers van het Leids Universitair Medisch Centrum, het Alrijne en twee andere Nederlandse ziekenhuizen zetten daarom een grootschalige klinische studie op, met tweeduizend patiënten. De helft kreeg een kauwgomprotocol van meerdere dagen, bovenop het standaard herstelregime. De andere helft moest herstellen zonder kauwgum. Conclusie: het maakt niks uit, die kauwgum. De verblijfsduur in het ziekenhuis is niet korter, de kans op complicaties is niet kleiner, de eerste drol komt er niet eerder uit. Er waren wel mensen die last hadden van de kauwgum zelf: ze waren te misselijk, of bang dat het problemen met een kunstgebit op zou leveren.

Vermoedelijk was het oorspronkelijke positieve oordeel over de kauwgum het resultaat van *publication bias*, zo schrijven de artsen in het *British Journal of Surgery*. Onderzoekers die wél een effect vinden, worden makkelijker gepubliceerd. Zo ontstaat een vertekning in de vakpers.

Neanderthalers

In *Nature* beschrijven onderzoekers van het Max-Planck-Gesellschaft in Leipzig de genomen van vijf Neanderthalers. Daarmee is het aantal bekende Neanderthaler-genomen in één keer verdubbeld. Naar acht: één monster bleek afkomstig van hetzelfde individu als uit een eerder onderzoek. De tanden of botten waar minieme hoeveelheden DNA uit werden gepeuterd, komen van verschillende plekken in Europa en Rusland. De Leidse hoogleraar mensachtigen-archeologie Marie Soressi is co-auteur.

De onderzoekers vergeleken de acht genomen met het DNA van een aantal bekende oude moderne mensen. Het lijkt erop dat een van de neanderthaler-populaties in Noord-Europa op een gegeven moment verdwenen is, vermoedelijk als gevolg van een erg koude periode. Ze werden al snel vervangen door neanderthalers uit andere streken.

De genetica vonden geen genen van moderne mensen in deze resten, terwijl er in de tijd dat deze neanderthalers leefden de twee mensensoorten wel seks hadden met elkaar. Veel mensen die nu leven, hebben wat neanderthaler-genen. Waarom het omgekeerde niet is terug te zien, is nog onduidelijk. De onderzoekers denken dat het mogelijk gewoon toeval is dat net deze acht monsters er zo uit zien.

Erectieprobleem

Pieter Barnhoorn van het Leids Universitair Medisch Centrum geeft in de *Archives of Sexual Behavior* een casusbeschrijving van een patiënt met een naar probleem. Als hij ging slapen, werd hij tijdens het dromen wakker van een pijnlijke erectie, meerdere keren per nacht. Alleen na seks, maar niet aan seks doen is slecht voor je relatie. Er zijn wel medicijnen die hiertegen kunnen helpen, maar daar wilde de man niet aan. De huisarts adviseerde seks op andere tijdstippen van de dag, en dan trad het erectieprobleem niet op.

Het is niet helemaal duidelijk wat nou de oorzaak is van dit probleem. Barnhoorn en zijn mede-auteurs speculeren over een niet-goed-functioneren van het systeem dat het bloed weer uit de penis laat lopen als de erectie op zijn eind loopt. Maar dat verklaart niet waarom het probleem wel optreedt na seks, en niet na masturberen.

We denken meestal over ons brein als een computer

Maar ons geheugen werkt niet als een harde schijf

Het lijkt meer op een kloosterbibliotheek

Herinneringen vastleggen kost een paar uur ...

En elke keer als je je iets herinnert...

Schrijf je de herinnering opnieuw weg

Dat is belangrijk, want sommige mensen hebben last van invasieve herinneringen

De herinnering komt steeds weer boven, en voelt niet alsof het in het verleden is

Je krijgt ze met name na traumatische ervaringen

Psychologen willen daar iets aan doen

Ongeveer 1 op de 12 mensen overkomt dat

met computerspelletjes

Het idee: Tetris houdt het visuospatieële deel van de hersenen bezig. Daardoor worden herinneringen minder levendig opgeslagen

Psychologen onderzoeken dit door mensen naar traumatische films te laten kijken

Zoals die ene scène uit American History X

Die ja

Tetris helpt

Het probleem: Tijdens een verkrachting kan je niet vragen of je je spelcomputer mag pakken

Dit is Muriel Hagnaars. Zij publiceerde samen met Berniet Elzinga over Tetris tegen trauma

* European journal of psychotraumatology

LETTERS TEGEEN TRAUMA

TEKST: BART BRAUN
BEELD: ANASHKA KLOOSTERMAN

Dan verstoort het spel niet het vastleggen, maar wel het opnieuw wegschrijven van de herinnering

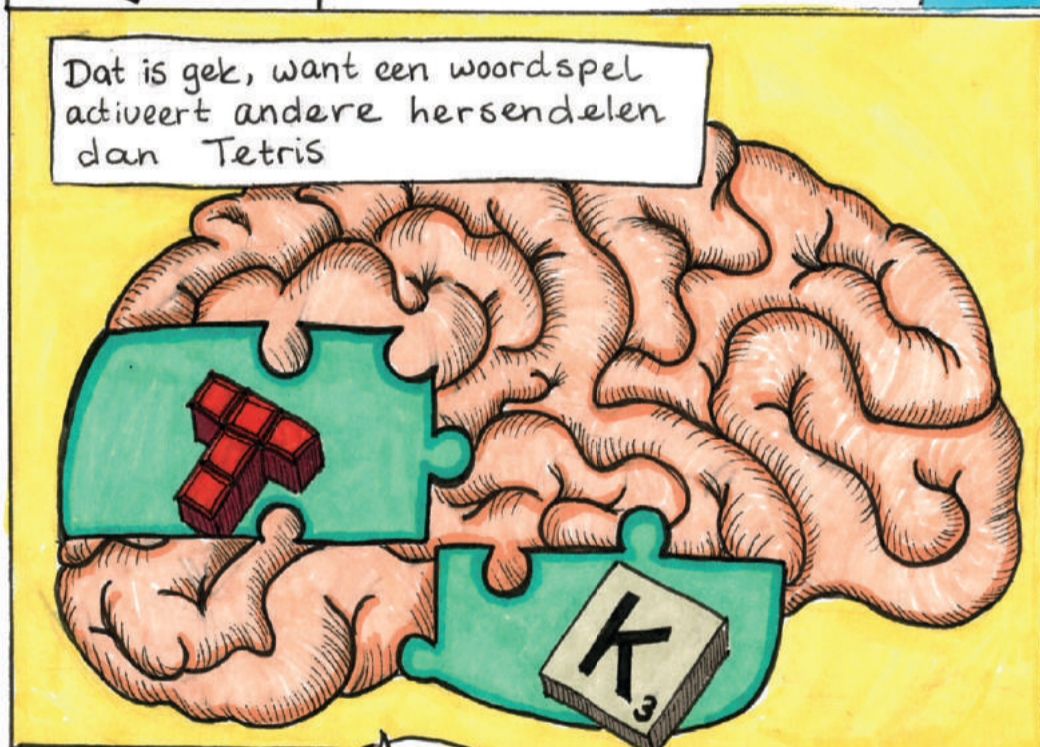

Er was echter nog een groep, die taalspelletjes moest doen

K - - - - **K** - - - -
K - - - - **K** - - - -

Bijvoorbeeld, verzin zoveel mogelijk woorden met een K

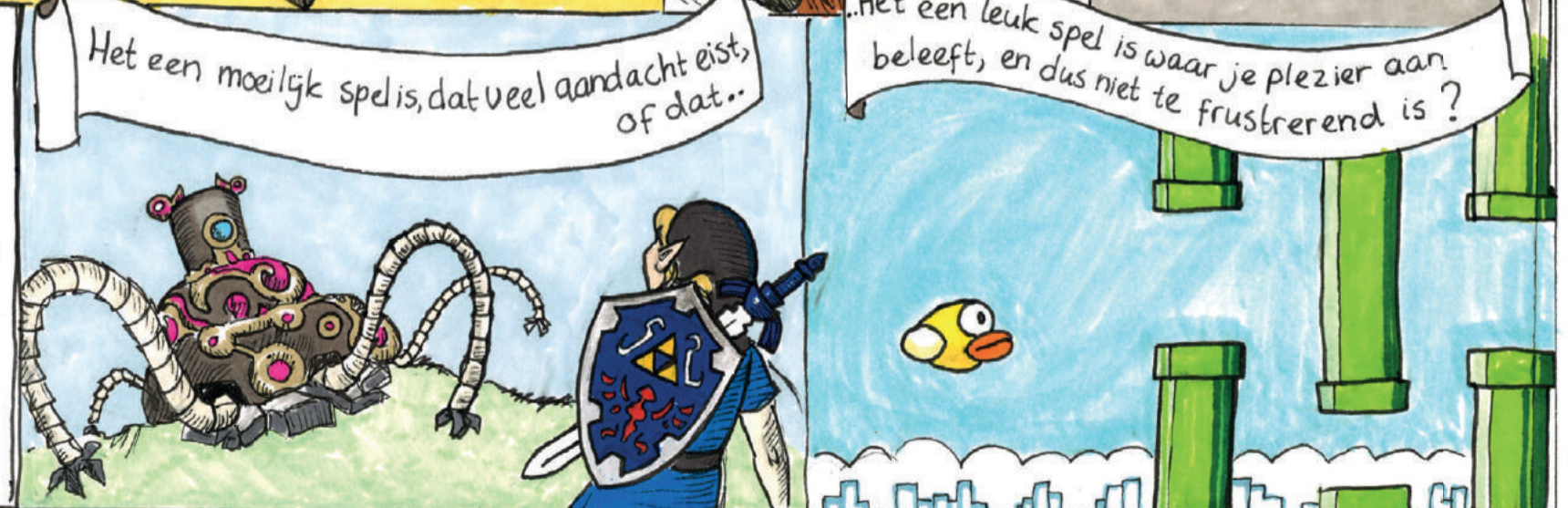
En dat werkt ook zo goed

Daar zijn twee verklaringen voor:

- 1 Het maakt niet uit wat je speelt, als je maar bent afgeleid
- 2 Woordspelletjes werken om een andere reden: bijvoorbeeld, omdat ze leuk zijn, associeer je de herinnering meer met plezier dan met trauma

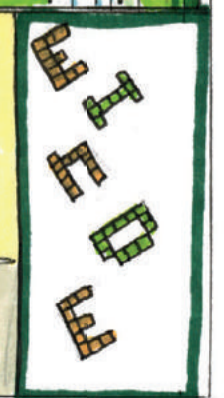
Dus, als je een anti-trauma-spel wil ontwerpen, is het dan belangrijk dat:

Het is nu nog niet bekend hoe dat zit

Er wordt wel gedacht dat een trauma je voor het leven tekent, maar de meeste mensen kunnen zelfs extreme gebeurtenissen een plek geven

We zijn weerbare wezens. Alleen hebben we soms een beetje hulp nodig.

Target mij niet als homo

Diversiteit is meer dan culturele achtergrond en seksuele voorkeur

Hij is getrouwd met een man en voor 0 procent Nederlander. Maar **Fresco Sam-Sin** wil niet door de universiteit worden benaderd als homo of multiculturele medewerker. En waarom geldt het warme bad van diversiteitsbeleid niet voor zijn slechtiendheid?

Ik ben een 'interessant geval' en we moesten vooral eens afspreken, zo mailde het *diversity office* mij een paar weken terug toen ik besloot om mijn eigenste diversiteit voor het voetlicht te brengen. Een van de.

Onlangs kreeg ik een DNA-test cadeau. Zelf had ik het te duur gevonden. Ook zonder viel er genoeg te vertellen. Als mensen mij vragen waar ik vandaan kom, en dat gebeurt vrij vaak, dan antwoord ik dat mijn vader uit Suriname komt, mokkabruin is en een Sam-Sin is. Daarna vertel ik dat mijn moeders familie uit Indonesië komt, mijn oma Indisch praatte en kookte, maar toch een Duits-Portugese achternaam droeg. Ik sluit dan af met iets als: 'Maar ik ben geboren en getogen in Den Haag', met in die zin vier Haagsharde g's om elke twijfel daarover weg te nemen.

De uitslag van de test liet weinig delen op de wereldkaart onbedekt. Enige echte verrassing was dat nou juist mijn eigen Chinese achternaam geen weg tot de kaart had kunnen vinden. Merendeel voor al die mensen met hun aha-erlebnissen dat ik natuurlijk sinologie was gaan studeren vanwege mijn China-wortels. Ook na de test blijf ik ik, en dat is: een allochtoon die nergens als autochtoon wordt gezien (of mocht ik het zo niet meer noemen?).

Het geldt vandaag de dag als volledig incorrect om door te vragen wanneer ik de waar-kom-je-vandaan-vraag enkel kort met: "Uit Nederland" beantwoord. Best gevoelig allemaal, en daarom is het maar wat fijn dat de Universiteit Leiden het multiculturaliteitsvraagstuk serieus oppakt. Voor mij, net als met de DNA-test, is de dialoog niet nodig. Maar dat ben ik.

Toch sta ik soms stil bij mijn achtergrond. Bijvoorbeeld toen enkele internationale, Leidse collega's op Facebook hun onvrede uitten over de Nederlandse, lompe directheid (verwijzend naar een recent artikel uit Groningen waarin discriminatie en achter de rug om praten als voorbeelden van Nederlandse directheid worden gegeven). Het gaf me een vervelend gevoel als Nederlander, al zit dat niet in mijn DNA,

o procent om precies te zijn. Ik ben blij dat ons *diversity office* uitwisselingen hieromtrent faciliteert, zoals de *bicultural and international staff network*. Die twee groepen zijn gecombineerd om de grootte en daarmee de impact te vergroten. Appels en peren zijn immers allebei fruit.

Het merendeel van mijn volwassen leven ben ik verbonden aan de Universiteit Leiden. Eerst als student sinologie en nu als docent Mantsjoe. Mijn aanstelling is klein en tijdelijk. Gelukkig heeft mijn man een volledige baan waardoor ik ook buiten mijn werkuren bezig kan zijn met mijn vak. Mijn man is homo en ik ben dat ook. Ik weet dat ik om die reden onder de G van de langer wordende afkorting val, waar de universiteit geheel terecht geen probleem van maakt. Sterker nog, Leiden hijst de regenboogvlag en organiseert evenementen. En dat is vast goed en nodig.

Ikzelf ben niet actief hierin, nooit geweest ook. Ben ook niet trots. Ik ben gewoon met een man en baal daar soms van, omdat we niet als vanzelfsprekend kinderen kunnen krijgen. In een functioneringsgesprek komt het gelukkig niet aan de orde. Een leidinggevende vraagt immers ook niet of een vrouw van plan is zwanger te raken. Maar zou het me gevraagd worden, dan zou ik zeggen dat ik soms liever een vrouw met een baarmoeder zou zijn geweest. Dan had ik nu een gezin met vijf kinderen.

Qua carrière was ik als vrouw

benadeeld geweest, maar had wel op kosten van de universiteit een *buddy* toegewezen kunnen krijgen. Dat dan weer wel. Of misschien zou ik net als die 'gelukkige' vrouwelijke collega geworden zijn voor wie anderen op Facebook bedenken dat ze last-minute aan een wittemannenpanel moet worden toegevoegd. Domweg dat stukje balans aanbrengen, niet omdat ze goed in haar werk is. Dat dan weer niet.

'Wie niet binnen de speerpunten past, wordt buitengesloten'

Ik dwaal af en ik ben geen vrouw. Ik ben homo en vond het toevallig dat ik persoonlijk bij een homo-event van de universiteit werd uitgenodigd. Maar toeval bestaat niet: ergens lag er een lijst met lesbo's, bi's, homo's en transgenders klaar, allemaal werkend voor onze universiteit (het was twee jaar terug en ik ben ervan overtuigd dat heden ook *q*, *a* en *+* meer dan welkom zijn). Hetero's waren niet echt uitgenodigd, maar verder was het wel heel inclusief hoor. Toespraken gingen bijna uitsluitend over homomannen, met hier en daar iets over lesbiennes. Voor de biseksuelen, de transgenders en die anderhalve ziel en een paardenkop aan hetero's was

het gewoon al echt pure winst dat ze mochten komen.

Mooi dat de universiteit achter mij als homo staat, maar zolang ik mezelf niet op een lijst heb gezet, wil ik liever niet in die hoedanigheid worden uitgenodigd.

Kortom, mijn culturele achtergrond en seksuele voorkeur komen bij Universiteit Leiden terecht in een warm bad van inclusiviteit en diversiteit. Ik, mijn DNA, mijn man: in Leiden mogen ze er allemaal zijn. Dat is een fijn idee. Het is het Leiden van mijn studententijd. Het Leiden waar je gezien wordt.

Iedereen die mij langer dan vijf minuten spreekt, zal ik waarschijnlijk vertellen dat ik slechtiend ben. Ik zie zo slecht dat ik met een herkenningsstok loop. Bij onze kennismaking zal ik je waarschuwen dat ik je soms niet zie en om die reden voorbij zal lopen zonder gedag te zeggen. Wel gooi ik daar meestal achteraan dat je die kennis best misbruiken mag. Een grapje om het lichtig te houden. Als je doorvraagt vertel ik je dat ik albino ben en daardoor wiebelogeblij heb die samen tien keer slechter zien dan gezonde ogen. Hierna mag je het als collega of student voorlopig vergeten. Zie je me vaker, dan denk je vanzelf wel eens terug aan die informatie. Of niet. Dat is ook goed.

Voor studenten met een beperking, geestelijk of fysiek, bestaat er een vangnet binnen Universiteit Leiden. Dat heeft mij destijds gered als student. Via de studietoelichting

nator kwam ik bij een toegewijde begeleider die met mij door heel de universiteit wandelde op zoek naar letterlijke en figuurlijke blokkades. Er werden gesprekken gevoerd, vragenlijsten afgenomen en afspraken gemaakt met mijn docenten. Ik werd door iedereen gezien en overal was hulp.

Nu ben ik werknemer van mijn alma mater. Daar waar ik als student met mijn beperking worstelde, ben ik nu vooral overtuigd dat het mij veel gegeven heeft. Ik zie dingen letterlijk anders en heb daardoor als vanzelfsprekend een andere kijk op zaken. Dat biedt niet alleen mij, maar ook de universiteit kansen. Ik vind mijn slechtiendheid verrijkender dan mijn homo-zijn of waar mijn ouders vandaan komen. Het past in de straat van Leidse diversiteit en inclusiviteit. Dus universiteit: hijs vlaggen, maak beleid, organiseer netwerksessies, deel buddies uit.

Dit is wat ons zwaar aangezette diversiteitsprogramma doet: het sluit mensen buiten die niet binnen de speerpunten passen. Tezelfdertijd sluit het mensen op die zich totaal niet in een hokje thuis voelen. Ik wil op de universiteit niet als homo getarget worden, ik wil geen lid van de biculturele staf zijn. De vrijblijvendheid is soms zoek en, ja, diversiteit en inclusiviteit is een halszaak, maar wel eentje die niet kan en mag ophouden bij wat het *diversity office* heeft bedacht en begroot.

'Interessant', was de reactie van het *diversity office* op mijn aangeboren slechtiendheid en mijn vraag of er voor functiebeperkingen bij werknemers plaats in de herberg is. Ik wacht nog steeds op een uitnodiging.

En wat vind ik daarvan? Laten we daarover samen vast nadenken, want als ik het begin word van een lange afkorting van verschillende beperkingen zullen we allemaal een correcte mening erover moeten hebben.

Wat vinden we ervan dat de universiteit geen UWV-subsidies voor mij aanvraagt, omdat het te veel gedoe zou zijn? Wat vinden we ervan dat mijn werkuren hetzelfde worden berekend als elke andere collega en dat er geen protocol voor begeleiding is, zoals voor studenten? Wat vinden we ervan dat een leidinggevende mij denkt te kunnen vragen hoe duurzaam ik zelf eigenlijk wel denk dat mijn arbeid zal zijn? En wat vinden we ervan als ik straks beweer dat mijn contract niet of juist wel verlengd wordt omdat ik een functiebeperking heb? Heel interessant.

Fresco Sam-Sin is docent sinologie

Het raadsel der onnozelheid

Onno Blom stelt in *Mare* het volgende: 'Docenten en studenten [Nederlands] hielden zich niet meer bezig met het lezen van romans, verhalen en gedichten, maar met "frames", "linguïstisch kapitaal" of de theorieën van Derrida en Bourdieu' ('Dan maar niet promoveren', *Mare* 21, 8 maart).

Hiermee sluit hij zich aan bij het standpunt van *NRC*-columnist Ilja Leonard Pfeiffer, die eerder al bagger spuide met de onware bewering dat studenten moderne Nederlandse letterkunde niet meer mogen genieten van literatuur. ('Moderne letterkundigen zijn volkomen de weg kwijt', *NRC Handelsblad*, 17 november 2017).

Wij als (oud-)studenten Nederlands

voelen ons gedwongen een tegengeluid te laten horen.

Natuurlijk brengt Nederlands studenten aan de universiteit een theoretische component met zich mee, maar die theoretische component en het al dan niet doorgonden daarvan is niet ons hoofddoel.

Studenten wordt juist aangeleerd een wetenschappelijke en interpretatieve dialoog te bewerkstelligen tussen theorie en tekst. Bloms bewering - naar eigen zeggen heeft hij het van horen zeggen - is pure onzin. Theorieën van Derrida en Bourdieu vormen absoluut niet de hoofdmoot van ons curriculum; aan de theorie van Bourdieu wordt welgeteld anderhalf uur college besteed

in de volledige bachelor. Pfeiffer beweert in zijn *NRC*-column hetzelfde: letterkundigen lezen alleen nog maar abstracte theorieën die ze zelf ook niet begrijpen en raken zo volledig vervreemd van de literatuur.

We lezen in de bachelor prachtige werken en zouden een eindeloze opsomming van auteurs kunnen geven. Maar Onno en Ilja geloven ons toch niet. Genieten van literatuur heeft volgens deze twee dus geen plaats meer binnen de opleiding Nederlands.

Volgens Blom lezen we dus al niks en we zijn daarnaast ook nog eens niet eens in staat om leesbaar te formuleren. Hij lijkt de Neerlandistiek een rond-uit verderfelijk vakgebied te vinden.

Ons rest de grote vraag: waarom wil Blom dan toch zo graag bij de slecht schrijvende en niet lezende neerlandici horen? Waarom was hij zo bedroefd en woedend toen hij hoorde dat zijn proefschrift in eerste instantie werd afgekeurd door de groep mensen waar hij bij wilde horen? En waarvan hij ook vond dat hij het recht had erbij te horen? Had hij niet juist blij moeten zijn met die afwijzing?

We probeerden zijn woede te begrijpen, en deden een poging zijn biografie van Jan Wolkers, *Het litteken van de dood* te lezen. Een antwoord op onze verwondering vonden we niet en na meerdere lees pogingen hebben we het boek aan de kant gelegd om het

SARAH BADWY studeerde Nederlandse taal en cultuur (BA), en studeert nu Literary studies (research MA)
MEREL DONIA studeert Nederlandse taal en cultuur (BA)
DIRK HULST studeerde Nederlandse taal en cultuur (BA), en doet nu Literary studies (research MA)

Lenny Vries: 'Voor mij is het een manier van leven.' Foto's Taco van der Eb

Een drijvende tijdmachine

Museumkapitein heeft heimwee naar de Middeleeuwen

Er ligt een kasteel aangemeerd aan de Zijlsingel. Aan boord van het vijftig meter lange museumschip Vlotburg gaat de kinderdroom van Lenny Vries in vervulling: hij leeft er als een Middeleeuwer. 'Maar een magnetron maakt het leven wel makkelijker.'

DOOR DANIELLE TUK Met zijn 'levensgezellin' Christel woont Lenny Vries in een toren van zijn Middeleeuwse museumschip, dat hij in twintig jaar

tijd heeft gebouwd. Sinds 13 maart ligt het aan de Zijlsingel in Leiden, en daar zal het nog blijven tot 7 mei.

Vries heeft een grote passie voor de Middeleeuwen; hij heeft zelfs in verschillende kastelen gewoond. 'Voor mij is het een manier van leven', legt hij uit. 'Je had elkaar toen altijd nodig en kon weinig alleen doen. Daardoor krijg je kameraadschap. Ik zou graag op een houtvuurtje willen koken, maar dat gaat vandaag de dag niet, want daar ben je zo lang mee bezig. Een magnetron maakt het leven wel makkelijker.'

De kasteelheer pakt een ketel van

het vuur. 'Kijk, hier kun je de hamerslagen nog op zien. Ik wilde zo weinig mogelijk geld uitgeven aan het museum. Daarom heb ik veel zelf gemaakt.' Voordat hij zijn pensioen kreeg, was het financieel lastig, zegt hij. 'Toen ik begon, in 2006, kon ik er nog van rondkomen, maar daarna werd het moeilijker. Een paar jaar geleden was het heel krapjes, maar ik had vrienden die me wat toestopten. Ik heb ook veel materiaal gekregen. De balken voor het schip bijvoorbeeld, komen uit het Zwarte Woud.' Benedendecks in 'de herberg' zitten poppen aan tafel en speelt er een ge-

zellig Middeleeuws muzikje. Vries klopt er op een groot, verweerd stuk hout. 'Deze balk is zes- tot zevenhonderd jaar oud. Sommigen zeggen: "Het is maar een balk", maar voor mij is het heel veel.'

Vol hartstocht vervolgt Vries zijn rondleiding. Het schip telt maar liefst drie verdiepingen, wat het varen niet vergemakkelijkt. 'Als bruggen niet hoog genoeg zijn of niet open kunnen, moet ik soms ik de stuurcabine afbreken en het dak eraf halen en uit elkaar klappen. Als we bijvoorbeeld naar de Donau gaan, waar achter elkaar een paar honderd bruggen liggen, zijn we een paar dagen aan het varen zonder stuurcabine en zonder dak. Als het dan regent, moet ik alle apparatuur afdekken.'

Door een geschilderd glas-inloodraam valt licht op een schilderij van Bruegel. 'Helaas gaan museumbezoekers hier snel voorbij, maar er is zoveel te zien.' Wijzend naar het schilderij: 'Je ziet hoe het klootjesvolk leefde tijdens het jaarfeest. Daar verheugden de normale mensen zich op. Jongens zijn op het dak geklommen om naar een toneelstuk te kijken. Die ene daar op de grond heeft zich lam gezopen. Aan die vrouw met een openstaande rok zie je dat ze toen geen onderbroek droegen. En op dat schilderij daar, 'De boerenbruiloft', gebruiken ze een deur als dienblad.'

In een ander gedeelte van het schip laat hij een afbeelding van leerlooiers zien. 'Weet je wat er in die kan zit? Urine! Leerlooiers hadden zuur nodig, dus dan had de hele familie geplast en dat werd in een kruik geschonken.'

Via de zelfgemaakte houten wenteltrap klimt Vries naar de martelkamer, waar een spijkerstoel wacht. 'Die gebruikte de adel om het klootjesvolk voor het minste of geringste te straffen.' Er werden ook vrouwen

op vastgebonden die verdacht werden van hekserij, weet hij. 'Mannen konden het niet hebben als vrouwen dingen deed zij niet konden; vandaar de heksenvervolging.' Hij wijst op een zelfgemaakte weegschaal. 'In de Duitse gevangenis Würzburg zaten achthonderd heksen hun proces af te wachten. Ze werden op zo'n soort weegschaal gezet. Het idee was dat ze licht moesten zijn om te kunnen vliegen. Wie meer woog dan 50 pond én het gewicht van een bijbel (van 12 pond, dus samen 31 kilo) werd vrijgepleit. Mogelijke heksen werden soms ook in het water gegooid. Wie zonk, was geen heks. Wie bleef drijven wel; die werd vervolgens verbrand.'

Vries loopt door naar het Spaanse Paard, een martelwerktuig voor nonnen die hun kuisheid verloren waren. Het is een langwerpige driehoek met poten met een punt naar boven. 'De nonnen moesten daarop zitten met een blok aan hun benen. Daar komt de uitdrukking vandaan.' In de wapenkamer pakt hij een hellebaard van de muur, een soort speer, en doet voor hoe 'boeren en soldaten mee van hun paard trokken'. Het wapen werd ook wel schuin in de grond gezet, 'zodat de paarden van de vijand in de punt liepen.'

Boven op het dek loopt een wit minipaard rond, Hercules. 'Hoe oud ben je?' vraagt zijn baasje. Het paardje tikt twaalf keer op de grond met zijn hoef. 'We hadden eerst ook een groot zwart paard, maar die is helaas overleden.' Bij de ingang van het museum hangt een tekening van het dier. 'Meneer van de kasteelboot', hebben schoolkinderen uit Urk er onder geschreven. 'Wat zielig van het paard! Sterkte! <3 groep 1/2b.'

Museumschip Kasteel Vlotburg, Zijlsingel, tot 7 mei, 11:00-18:00, €5 (studenten €4,50)

Tot 7 mei ligt het museumschip Vlotburg op deze plek aan de Zijlsingel.

Achtergrond

Knüppelarbeit in de Duitse groeve

Archeologen eren paleolithisch paradijs in Schöningen

De grond rond het Duitse stadje Schöningen bevat behalve bruinkool ook archeologisch goud. De Schaufelradbagger en de handschepjes zitten elk achter hun doel aan.

In *The Boys von Schöningen* brengen Leidse archeologen een eerbetoon aan hun favoriete opgravingsite. In het kraterlandschap van bruinkool liggen prachtige schatten verborgen. 'Je vindt zelfs de tere vleugeltjes van insecten die rondfladderden in de prehistorie.'

DOOR NORBERT PEETERS Queen schalt uit de *Baustellenradio* en vermengt zich met het *schnurren* van een aggregaat, die op zijn beurt wordt bijgestaan door het *brummeln* van een reusachtige graafmachine die in de verte bruinkool vreet. Tezamen vormen zij de symfonie van Schöningen, die als muziek in de oren klinkt voor het *Grabungsmannschaft* van deze archeologische opgraving.

'De opgravingsploeg heeft geschouffeld, verzameld, en bovenal: sediment gesubstitueerd voor lucht. Het verleden omgezet in vondsten en herinnering, en de sedimentlagen, een caleidoscoop aan kleuren, tot lucht vervlogen', schrijft Thijs van Kolfschoten, hoogleraar Paleozoölogie en Biostratigrafie aan de Universiteit Leiden, in *The Boys von Schöningen - Eine Ode*.

In dit *liber amoricum* brengt hij een eerbetoon in woord en beeld aan de vaste opgravingsploeg van de inmiddels beroemde site Schöningen. Vanaf de jaren negentig brengen archeologen daar jaar na jaar nieuwe vondsten aan het licht. Het residu van deze opgraving is, naast de talloze paperassen, bestanden, vondstzakken en bodemonsters, ook de publicaties en proefschriften en de kroonjuwelen in het nabijgelegen *Paläon* museum.

'Wij staren ons blind op de bijzondere archeologische vondsten,

vertelt Kolfschoten, 'maar vergeten gemakshalve dat deze zes mannen hun leven wijden aan het ontrafelen van het verleden.'

Niet alleen leveren zij het leeuwendeel van de *Knüppelarbeit*, maar hun passie en toewijding vormen de ziel van de opgraving.'

Kolfschoten en zoologisch expert André Ramcharan zijn al sinds 1992 nauw betrokken bij de opgraving van Schöningen. Aan het plafond van hun spiksplinternieuwe zoologisch laboratorium in het Van Steenis-gebouw hangen balgen van vogels, de muren zijn bezet met ladekasten vol botmateriaal en in de glazen vitrines pronken talloze vogelschedeltjes en ander spectaculaire naturalia.

'Vroeger stond dit referentiemateriaal opgeborgen in dozen', memoreert Ramcharan aan de tijd dat de archeologen nog in een pijpenla van de Reuvenplaats waren gehuisvest, 'maar nu kan ik het etaleren.' Het was hun zoologische expertise die resulteerde in de eerste uitnodiging om de opgraving in Schöningen te bezoeken.

Bij het stadje Schöningen, gelegen in de deelstaat Nedersaksen, ligt een groot complex van dagbouwbruinkoolmijnen. De bruinkoolwinning wordt uitgevoerd door kolossale graafmachines, die laag na laag van het bruine goud naar binnen schrokken.

Al decennialang vormt dit kraterlandschap met deze koolgraven de Behemoths de achtergrond van een beroemde archeologische opgravingsplaats, die ook wel 'prähistorische Pomeji' werd genoemd. 'De omstandigheden waarin de vondstlagen zich bevonden was ongekend', verklaart Kolfschoten. 'Dankzij de hoge kalkconcentratie in het grondwater is organisch materiaal als bot en hout perfect

bewaard gebleven. Je vindt zelfs de tere vleugeltjes van insecten die rondfladderden in de prehistorie.'

Toen bij de aanvang van de bruinkoolwinning het grondwaterpeil drastisch werd verlaagd, moest er iets gebeuren. Gelukkig greep Harmut Thieme van de *Niedersächsisches Landesamt für Denkmalpflege*

'Ineens besef je dat je een stuk van de uitgestorven sabeltandtijger in handen hebt'

tijdig in. Na prospectie van het gebied en enkele prehistorische vondsten wordt besloten om te gaan opgraven.

Maar de graafmonsters zaten het opgravingssteam op de hielen. 'Soms moest er met de machinisten worden overlegd om een onderhoudsbeurt te vervroegen om tijd te winnen', memoreert Kolfschoten. 'Dit verandert als in 1994 het eerste houten artefact wordt blootgelegd.' Daarna krijgen de archeologen meer tijd.

In de namiddag van 22 oktober trekt Hans Schwarz de opgravingsleider aan zijn jas en vertelt aarzelend: 'Mr. Thieme, er zit een stuk hout in mijn kwadrant.' Het klinkt vreemd, maar met deze uit de kluiten gewassen cocktailprikker werd geschiedenis geschreven. De korte, aangepunte *Wurfholz* is het kleine broertje van de reeks speren die in de daaropvolgende jaren zijn ontwaard en die de hoeksteen legden van het museum *Paläon*.

De ouderdom van de Schöningse speren is geschat op ruim driehonderdduizend jaar en daarmee be-

houden zij tot de oudste wapens ooit gevonden. Nog opmerkelijker is dat dit jachtgerij waarschijnlijk behoort tot de werktuigen van de uitgestorven mensensoort *Homo heidelbergensis*, een voorouder van zowel de moderne mens als de neanderthaler. 'Ten tijde van de ontdekking heerste er een hippieachtig beeld van onze evolutionaire voorouder', grapt Kolfschoten.

'Deze hominiden zouden niet beschikken over de cognitieve kwaliteiten om in groepen op grote zoogdieren te jagen. Zij vergaarden voedsel als aaseters en vulden hun karige maaltijd van afgekloven botten aan met wat noten, vruchten en insecten. Deze hypothese is neergesabeld in Schöningen.'

Bij de meeste gevonden speren ligt het zwaartepunt in het voorste deel en is de staart lang, zoals bij de hedendaagse atletiekspeer. Dit wijst uit dat het hier werpsperen betreft die zijn gebruikt in de jacht. Proeven met nagemaakte exemplaren toonden aan dat de speren tot veertig meter doeltreffend waren. De speren zijn een toonbeeld van de handvaardigheid van deze hominide.

Het vernuft en de vindingrijkheid van onze prehistorische voorouders blijkt niet alleen uit het vervaardigen van jachtgerij. De speren lagen, samen met vuurstenen werktuigen, kriskras verstrooid op een slachtplaats met de botten van ongeveer twintig paardenskeletten. Onderzoek van de Leidse promovendus Boudewijn Voormolen wees uit dat deze voorouders naast jagers ook kundige slaggers waren. Gebruikssporen op de botten wijzen uit dat zij de kadavers zorgvuldig vilden en verschillende botten kraakten om merg te winnen.

Aangezien er geen grote keien nabij waren, zijn de botten gebroken

met andere botten. Dit veronderstelt enige anatomische kennis, zegt Ramcharan. 'Toen wij dit poogden te reconstrueren, bleek het van groot belang om de juiste delen van het bot voor percussie te gebruiken, om breuken en splijtingen te vermijden.' 'En verschillende botten bevatten vreemde krassporen over de lengte', vult Kolfschoten aan. 'Microscopisch onderzoek wees uit dat er vuursteensplinters in het bot zaten. Zij waren gebruikt om vuurstenen werktuigen aan te scherpen.'

Op 17 oktober 2012 werd opnieuw een opmerkelijke vondst gedaan: een kleine snijstand van een sabeltandtijger in dezelfde laag als de Schöningse speren. 'Inmiddels hebben we al restanten gevonden van drie tijgers', zegt Ramcharan. 'De tweede kreeg ik toevalligerwijs in mijn handen gedrukt. Niemand had het stuk schedeldak kunnen dateren. Ineens besef je dat je een stuk van deze uitgestorven katachtige in je handen hebt.'

Hoewel blijkt dat de oermensen zich op kundige wijze staande hielden in het landschap, voert het wellicht te ver om ze de titel *Alpha-Tier* toe te dichten.

Deze vroeg-paleolithische jagers deelden het landschap met een diverse megafauna, bestaande uit onder meer bosolifanten, neushoorns, wilde paarden en topjagers zoals sabeltandtijgers, beren en wolven. Niettemin slaagde een groep geofende jagers erin om met de juiste voorbereiding en vooruitzichtigheid een hinderlaag op te zetten voor een span wilde paarden op een drassige meeroever omzoomd door naaldbomen en berken.

De vondsten, verkit in de sedimentlagen van de reeds verdwenen meeroever, tonen flarden van een prachtig paleontologisch panorama.

Ik heb de leiding maar genomen

De watersnoodramp door de ogen van Janny Thielen-van Luijk

Tijdens de watersnoodramp van 1953 zag Rode Kruis-verpleegster Janny Thielen-van Luijk (1930) voor het eerst mannen huilen. Op 11 april spreekt ze erover op het symposium van de Historische Studievereniging Leiden. 'Thee met cognac en valeriana was een wondermiddel.'

DOOR SANDRINE THELOSEN 'Toen het 's avonds zo stormde, vond mijn vader het vreemd dat het water in de sloten steeg. Dat kon eigenlijk niet, zei hij. Daarna liep de haven over. Je voelde dat er iets ergs aan de hand was.'

'Bij ons was de begane grond inmiddels ook ondergelopen. Al mijn boeken en diploma's waren weggedreven. Toen het eb werd, zijn we gevlucht. Via de brug konden we de stad in. Voordat we ons huis verlieten, trok ik mijn Rode Kruis-uniform aan. Er zal best wat te doen zijn straks, dacht ik.'

'Als een soort hobby had ik EHBO gedaan. Ik zat bij de Rode Kruis-colonne, waar je iedere maand moest oefenen. Wij werden bijvoorbeeld in het weekend ingezet bij motorraces. Dan zat je een hele middag te wachten totdat er één coureur uit de bocht vloog.'

'In Zierikzee diende een oud schoolgebouw als rampendepot. Maar daar was de sleutel van kwijt. Toen ik me meldde om te helpen, kreeg ik als opdracht om die te zoeken. Met een beetje logisch denken bedacht ik me dat ik in het stadhuis wel eens een grote glazen kast had gezien met allemaal sleutels erin. En inderdaad...'

'Dat hele schoollokaal stond vol met kisten. Bedden, dekens en bakers kwamen tevoorschijn. Er waren een hoop mensen die goed konden sjouwen, maar een beetje nadenken is wat anders. Ik heb toen maar een beetje de leiding genomen.'

'Overdag begonnen de mensen die uit hun huizen waren gered binnen te komen. Die registreerde

ik allemaal. Iedereen was natuurlijk helemaal overstuur. De dokter, onze commandant, haalde valeriana en een fles cognac. We deden zeven druppels in een kopje thee. Dat was een wondermiddel. Zelfs de grote, stoere mannen die helemaal verkleumd waren en de hele dag mensen hadden gered en lijken geborgen, werden daar rustig van.'

'Het maakte veel indruk om hen te zien breken. Ik was ook nog maar 22. Tegenwoordig zie je van alles op de televisie, maar in 1953 zag je mannen niet huilen in het openbaar. Eén zo'n man maakte meer indruk dan tien snetterende vrouwen.'

'Ik had een schrift gevonden en ik ben alles gaan opschrijven. Daar deden ze later een beetje lacherig over, maar als er iemand binnenstormde met de vraag of er vermiste familieleden zaten, kon ik dat in één oogopslag zien.'

'Ik regelde van alles op het depot. Toen er geen luiers waren, ben ik maar gewoon theedoeken gaan gebruiken. Er waren ook geen ledi-

kantjes. Maar die moeders hadden al de hele tijd met hun kind in de armen gezeten. Dan legde ik een paar dweilen in wat houten kistjes, en hadden die moeders even hun handen vrij. Kijk, zulke dingen doe ik graag.'

'Er werden geen ernstig gewonden binnen gebracht. Weet je wat het is met water: mensen verdrinken of ze mankeren bijna niks. Natuurlijk waren de slachtoffers wel onderkoeld en verzwakt. Soms hadden ze wonden doordat ze het prikkeldraad hadden vastgegrepen toen ze wegdraven. De mensen bleven vaak maar kort, want na de eerste noodhulp konden ze meestal bij familie terecht. Dan kregen ze bedden mee uit het depot.'

'De lijken werden naar de begraafplaats gebracht. Op de derde of vierde dag kwamen een paar medicijnenstudentes, volgens mij uit Rotterdam of Leiden. Zij moesten die lichamen een beetje opknappen. De oudere mannen uit de dorpen, die Jan en alleman kenden, moesten die vervolgens identificeren. Dat was een zware taak, hoor. Er werd gezegd dat die meisjes nogal eens dronken, maar dat kan ik me nu ook wel voorstellen.'

'Na een paar dagen zei de dokter dat ik mee moest naar het stadhuis. Eigenlijk had ik geen tijd, maar het moest. Toen bleek dat de koningin was gekomen. Daar stond ik dan, tussen allemaal mannen: redders, dokters en burgemeesters van omliggende dorpen. Ik stond daar als enige meisje en was een stuk jonger. Ik zal er wel niet uitgezien hebben.'

Ik had bijna niet geslapen en ik had alleen nog snel gewassen met water uit een teiltje. Maar ik droeg wel mijn Rode Kruis-uniform. Dat geeft je dan toch zekerheid. Wat de koningin gezegd heeft, weet ik eigenlijk niet meer.'

'Het depot heeft ongeveer veertien dagen dienst gedaan. Twee jaar later, in 1955, kwam de koning van Zweden, Gustaaf Adolf VI, naar Zierikzee om de eerste steen van het Rode Kruis-ziekenhuis te leggen, een geschenk van het Zweedse Rode Kruis. Ik mocht toen het krijtje aanbieden waarmee hij zijn handtekening zette. Die handtekening is later uitgehouwen.'

'Het protocol beschreef dat de koning de hoofdpersoon was. Alles wat hij deed, moesten de anderen ook doen. Dat wist ik helemaal niet. De koning gaf mij een hand en zei 'You are a kind lady' – dat heb ik nog wel onthouden. Daarna kreeg ik ook een hand van koningin Juliana en prins Bernhard. Maar ook wat zij toen gezegd hebben, weet ik niet meer.'

'Later toen ik in Monster kwam wonen, in Zuid-Holland, vond ik de duinen wel heel laag. Ik wilde meteen weten waar het hoogste punt van het dorp was. Dat zit dan toch in mijn hoofd.'

'Dat vonden ze hier een beetje een gekke vraag. Maar die dijken waren hier zo smal. Het is niet te geloven dat die in 1953 niet gebroken zijn, al was de stuw van het water hier veel minder dan in Zierikzee.'

'Als hier stormt, vind ik dat niet prettig. Maar ik raak niet in paniek. Dat zit niet in mijn aard.'

De eerste steen van het Rode Kruis-ziekenhuis in Zierikzee wordt gelegd, in 1955. Van links naar rechts: Janny Thielen-Van Luijk, koningin Juliana, prins Bernhard en de Zweedse koning Gustaaf Adolf VI. Foto Privécollectie

Water~ramp

In de nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 veroorzaakte een combinatie van stormvloed en springtij een enorme overstrooming in grote delen van Zeeland en Zuid-Holland. Tijdens deze watersnoodramp vielen in totaal 1836 doden. Om een dergelijke ramp in de toekomst te voorkomen, werden de Deltawerken gebouwd: dijken werden verhoogd en zeearmen afgesloten met dammen en stormvloedkeringen.

Op woensdag 11 april wordt Janny Thielen-van Luijk geïnterviewd over haar ervaringen tijdens en na de watersnoodramp. Dat gebeurt tijdens *Water~ramp*, het jaarlijkse symposium van de Historische Studievereniging Leiden (HSVL). Ook de Leidse hoogleraar zeegechiedenis Michiel van Groesen en Adri van Vliet van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie houden een lezing.

Kijk voor meer informatie op het Facebook-event van de HSVL. Aanmelden kan via symposiumcommissie.hsvl@gmail.com. Entree is gratis.

Trump's wall is one big joke

Border issues need more than just steel and concrete

While researching his book *The Politics of Borders*, Matthew Longo visited the border between Mexico and the United States. In Nogales, smugglers dig so many tunnels, the guards fear the town will collapse.

BY VINCENT BONGERS “The most upsetting thing I saw was the detention centre where illegal Mexican immigrants were held after they’d been caught at the border with America. The things I saw there were really disturbing. The authorities collect prisoners’ biometric data – it’s an obsessive quest for data, while the prisoners refuse to have their fingerprints taken and scrape the fingers on the concrete to remove the skin. You can see the traces on the wall.” In his book *The Politics of Borders*, Matthew Longo, an American political scientist, describes how border control has evolved since the attacks on 11 September 2001.

“When I began back in 2007, borders and migration had far less focus and I had to fight for my research”, recalls Longo, who has recently taken a position at Leiden University.

“Because Trump has been making so much noise about his wall for a while now, I’ve actually benefited from this president. Of course, I feel very bad about it. His wall is a political circus. It’s just one big joke that he’s investigating so-called prototypes. Border control is a gigantic operation. Nobody in the security industry believes that you can solve the problems related to terrorism, drugs trafficking or migration with concrete and steel. All this talk about that stupid wall is superficial and senseless.”

Longo visited a hotspot on the 3,145-kilometre border between America and Mexico. “I wanted to go where the action is. There’s a town in the state of Arizona called Nogales, which borders on a Mexican town with the same name. There’s a fence with broad, rusty bars between the two. I was astonished, because I had been expecting an enormous concrete wall. That barrier didn’t do anything: you could easily stick a parcel of cocaine through it.

“The border guards told me they didn’t have a concrete wall because then they can watch the other side of the border. They can keep an eye on the Mexican kids who throw stones at them without a control centre full of monitors, although they use all sorts of surveillance tech too.”

But smuggling people and goods is done underground in Nogales: it’s full of tunnels that lead under the border. “The whole town will drop a metre one of these days”, Longo

Photo by US Border Patrol

heard from a former head of the Border Patrol, which has discovered more than a hundred tunnels.

Nonetheless, border control is now a huge industry. “Every year, there’s a large trade fair near to Nogales, where they show off high-tech detection equipment: tunnel robots, fancy drones with hyper-sensitive cameras, small airships with advanced radar systems, motion sensors and seismographs.”

The technology is not always reliable, however. “Sometimes, the equipment gives off false signals and the border police rush out with loads of troops for a herd of stampeding cows – this can get quite expensive, obviously.”

According to Longo, it’s a game of cat and mouse. Sometimes, as the guards crawl through the narrow, underground corridors, they can smell cigarette smoke or hear the voices of smugglers as they run off. “A Border Patrol officer compared it to Whack-A-Mole: every time you hit the mole that pops its head up, another mole pops its head up somewhere else. There’s no let-up.”

Meanwhile, the other side keeps on trying out new tactics too. “Smugglers build increasingly better tunnels, with lights, air conditioning and sensors. They use drones too, which are getting cheaper and cheaper, to fly the cocaine to the other side of the border. They used to make them themselves by putting wings on lawn-mower engines. They could deliver a hundred kilos of drugs in one go with those things.”

Trump, and some European countries, are building new barriers, which are ineffective, says Longo; it would make more sense for countries to work together instead. “A single sovereign state cannot control a border anymore – if it ever could. In fact, in Nogales, Mexicans and Americans work together more and more often. They coordinate patrols and go on missions together. And, more importantly, they share lots and lots of information. It’s becoming increasingly harder to tell where the United States end and Mexico begins.”

After all, stopping goods and people is only dealing with the symptoms. “The underlying problem is

the demand for drugs. In addition, the American economy depends rather a lot on migrants, both legal and illegal. We can spew our anger at Mexico, but that country must deal with migrants from Central

America. Everything’s interrelated.”

Matthew Longo, *The Politics of Borders. Sovereignty, Security, and the Citizen after 9/11*. Cambridge University Press

Hours of answering silly questions

“When I travel by plane, there’s often trouble at Customs”, says political scientist Matthew Longo, who became interested in border politics after some personal experiences.

“Before the 9/11 attacks, American security at airports was very poor and often completely lacking at ports. Even in the nineties, the idea of full-body scans was ridiculous, which is hard to imagine now.

“I’ve just about seen everything. I’ve spent hours answering silly questions; they’ve taken my papers away. They have a file on me that gets me into difficulty when I least expect it.

“I’ve even been escorted off a plane by the authorities. When I came back from Yemen with my wife, we were both questioned, separately. She said we had flown home via Cairo. I didn’t mention Egypt, so we were both questioned for another two hours because of that tiny discrepancy.

Longo realises that we live in a world in which terrorism is a reality. “Security is necessary, but it’s essential to keep an eye on what security staff do and why they do it. The control zones grow ever larger, which is putting pressure on our civil rights. I don’t like the fact that we are watched more and more often.”

Chinese PhD students have a tough time

Chinese doctoral students in the Netherlands are having a tough time: the language barrier makes it hard for them to integrate and they must deal with differences in culture. On top of that, they feel as if the universities don’t always acknowledge them.

This information emerges from a study conducted by Tung Tung Chan from the Leiden Centre for Science and Technology Studies; she

has summed up those difficulties on ScienceGuide, an education website.

Chan interviewed ten Chinese PhD candidates at Dutch universities, eight of whom had wanted to do their PhDs in English-speaking countries. However, they came to the Netherlands because universities and supervisors here have a good reputation and the admission procedure is easier: it’s not long, it’s not complicated and there are no costs or tests involved.

The Chinese PhD candidates run up against a language barrier because they speak a local dialect as their native language with Mandarin as their second language, so learning English is difficult for them – let alone Dutch. Moreover, nine of the ten candidates had never travelled beyond China before, which meant that it took them twelve to eighteen months to adapt.

In addition, they do not feel as if they are acknowledged by the uni-

versities, so they do not feel at home here. Partly, that is due to the fact that they don’t have much information about the university: what is expected of them, who they can turn to for help besides their supervisors and what the criteria are for a pass mark.

The differences between Dutch culture and the Chinese are confusing, like the difference in hierarchy: in China, the supervisor is in charge, so Chinese PhD graduates find it

very difficult to address their supervisors by their first names. Another example is saying sorry in advance for their mistakes, to be polite, while Dutch people tend to see apologising as a weakness.

According to Chan (who comes from Malaysia), universities should therefore focus on the social and emotional needs of Chinese PhD students and encourage integration with academic and social interaction. **DT**

'Er is geen opleiding voor cabaretiers, dus je moet gewoon maar wat proberen.'
Foto Marcel van den Broek

Maar... het is toch leuk?

Cabaretier Martijn Kardol doet het helemaal alleen

Martijn Kardol won in 2016 zowel de jury- als de publieksprijs op het Leids Cabaret Festival. Zaterdag treedt hij op in theater Ludens met zijn voorstelling *Bang*.

Je werkte eerst bij de radio, daarna ging je het podium op. Ontdekte je door het radio maken dat je cabaret leuk vond?

'Ik wilde altijd al wel cabaretier worden, maar eerst was het ongegricht. Er is natuurlijk geen opleiding voor, dus je moet gewoon maar wat proberen. Naast mijn gewone baan stond ik overal en nergens op open podia. Dat ging steeds beter, dus probeerde ik het op festivals. Eerst won ik het Groninger Studenten Cabaret Festival, meteen daarna het Leids Cabaret Festival.

'Inmiddels kan ik al bijna een jaar

alleen van cabaret leven. Het kost een hoop om op te treden: je hebt een technicus, een decor, zender-tjes... Je moet dus best wat spelen om er genoeg aan over te houden.'

Was je altijd al extravert?

'Vroeger niet. Pas op de middelbare school kwam dat naar boven, daar was ik ook een beetje de grappenmaker van de klas. Meestal zijn cabaretiers trouwens niet grappig in hun normale leven. Dat bewaren ze dan voor op het podium.'

Hoe bepaal je wat grappig is?

'Het grootste deel is intuïtie: vaak heb ik wel door of iets grappig is. Ik vertrouw mijn regisseuse ook wel, haar leg ik ook wel eens wat dingen voor.

'Ik vind het belangrijk dat voorstellingen klassiek zijn, dus met een verhaallijn en terugkerende

elementen. Niet anderhalf uur lang een soort stand-up comedy, dat je wegloupt en geen idee hebt waar je eigenlijk naar geluisterd hebt. Het moet een rond verhaal zijn.

'Maar cabaret is heel anders dan andere theatervormen. Een toneelstuk kun je vier keer repeteren en dan is het af. Cabaret is communicatie met je publiek, de zaal moet reageren. Je kunt het alleen testen door te doen. Dat je voor een publiek voor het eerst opvoert wat je alleen in je huisje hebt geschreven; dat is het engste moment.'

Is dat wel eens ontzettend misgegaan?

'Niet dramatisch, maar wel dat de voorstelling heel matig was. In het begin is het nog zoeken: de ene avond is leuk, de volgende niet. Inmiddels heb ik ongeveer vijftig try-outs gedaan. Nu zit het er wel in.

'In mijn huidige voorstelling zat eerst een liedje waar ik hard aan had gewerkt. Toen ik dat speelde in Arnhem werkte het totaal niet. Ik dacht: "Maar jongens, het is toch leuk?" Als zoiets niet aanslaat, is dat vreselijk. Ik kan dat ook niet delen met andere mensen, want ik doe het helemaal alleen.

'Ik krijg veel positieve berichten, maar ik heb bijvoorbeeld ook een e-mail gekregen van iemand die het niet leuk vond.

'Die kan ik nog letterlijk citeren: "Hoe dit te zeggen zonder je te kwetsen... ik vond het tenenkrommend. Je hebt duidelijk geen enkele vorm van regie gehad."

DOOR SUSAN WICHGERS

Martijn Kardol, *Bang*
Theater Ludens (Voorburg)
Za 31 maart, 20.30, €17

Agenda

FILM

TRIANON

God's Own Country
do. vr. di. 13.15 + vr. 16.00 + vr. zo. di. 18.45 + do. za. ma. wo. 21.30

Mary Magdalene

do. za. zo. ma. di. wo. 15.45 + do. za. ma. wo. 18.30 + vr. zo. di. 21.30

Ready Player One 3D

dagelijks 12.15 + 15.15 + 18.15 + 21.30

Zie verder bioscopeninleiden.nl

MUZIEK

ACADEMIEGEBOUW

Inlooporgelconcert

Wo 4 april, 13.00, gratis

GEBR. DE NOBEL

5e Festival Band Talent Leiden

Do 29 maart, 19.30, gratis

Nedernacht

Za 31 maart, 20.00, €15,-

De Likt

Vr 6 april, 19.30, €15,-

LOKHORSTKERK

Inloopconcert muzikaal talent

Do 29 maart, 17.00, gratis

MAREKERK

Passieconcert

Za 31 maart, 16.00, gratis

MUZIEKHUIS

Nico Dijkshoorn & The Hank Five + Hurricane Jack

Vr 30 maart, 21.00, €12,-

Young Vips On Tour

Za 31 maart, 20.30, €16,-

(studenten €10,-)

MUZIEKPODIUM DE-X

Stella Chiweshe

Vr 6 april, 21.00, €12,50

PAARD VAN TROJE (DEN HAAG)

L.A. Witch

Zo 1 april, 21.00, €7,50

The Secret Sisters

Wo 4 april, 20.00, €15,-

PIETERSKERK

Nederlands Kamerkoor –

Matthäus-Passion

Vr 30 maart, 11.30, v.a. €40,-

SHELTEMA

21e Funked Up Festival

Vr 30 maart, 20.30, €15,-

(voorverkoop €12,50)

TWEE SPIEGHELS

Bernard Berkhout and friends

Za 31 maart, 16.00, gratis

DIVERSEN

ARS

Opening expositie Kijk nou! Schau doch mal hin!

Za 31 maart, 16.00, gratis

BOEKHANDEL KOOYKER

Lezing De ontmanteling van de democratie – Marcel ten Hooven

Do 29 maart, 19.30, gratis

Boekpresentatie Een boterham met tevredenheid – Marga Schiet

Vr 30 maart, 17.00, gratis

BPLUSC: LEIDS VOLKSHUIS

Expositie: Feest – KuCo

t/m 25 april

GALERIE AMBER

Opening expositie Etienne Berenos en Feng

Ma 2 april, 15.00, gratis

HORTUS

Zondagwandeling Bollen, knollen, wortelstokken

Zo 8 april, 12.00, €1,50 excl. entree

NIEUWE ENERGIE

Lezing over water: van crisis tot kans in onze geschiedenis

Wo 11 april, 18.30, gratis

SHELTEMA

Title With Logo

Do 29 en vr 30 maart, 20.15, €19,-

SCHOUWBURG

Wat speelt – Huub van der Lubbe

Do 5 april, 20.15, v.a. €17,-

SIEBOLDHUIS

Rondleiding Gemaskerde krijger

Zo 8 april, 14.00, gratis excl. entree

THEATER INS BLAU

Halve Finalistentournee Amsterdams Kleinkunst Festival

Do 29 maart, 20.30, €15,-

If You Could See Me Now –

Arno Schuitemaker

Wo 4 april, 20.30, €17,50

VAN STOCKUM BOEKVERKOPERS

Boekpresentatie Hans van der Veen –

VersZinsels / ZeilenSprung

Za 7 april, 15.00, gratis

Lezing Inger Kuin

Zo 8 april, 14.30, gratis

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Vortgezet onderwijs**: *Nederlands, 2havo. *Nederlands, 3havo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, 5vwo. *Nederlands, Engels, 4havo. *Engels, wiskunde, 2mavo-havo. *Engels, 5vwo. *Wiskunde, maatschappijleer, 3vmo-basis-kader, €5,- per les *Wiskunde, Nederlands, geschiedenis, 2mavo. Engels, Speciaal Voortgezet onderwijs. *Wiskunde, brugklas mavo-havo. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Academische Agenda

Prof. dr. J.M. van der Toorn zal op vrijdag 6 april een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar namens Workplace Pride Foundation bij de faculteit Sociale Wetenschappen, met als leeropdracht LGBT Workplace Inclusion. De titel van de oratie is 'Seksuele oriëntatie en gender identiteit op het werk'.

Dhr. T.C. Messemaker hoopt op dinsdag 3 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Exploring the world of non-coding genes in stem cells and autoimmunity'. Promotor is Prof. dr. R.E.M. Toes.

Dhr. B. Pradhan hoopt op dinsdag 3 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Single-molecule kinetics studied by nanoplasmonic fluorescence enhancement and by biomolecular electron transfer'. Promotoren zijn Prof.dr. M.A.G.J. Orrit en Prof.dr. G.W. Canters.

Mw. Z. Shiamizadeh hoopt op woensdag 4 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de

Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Prosody and processing of wh-in-situ questions in standard Persian'. Promotor is Prof. dr. N.O. Schiller.

Dhr. K.R. Reiding hoopt op donderdag 5 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'High-throughput mass spectrometric N-glycomics'. Promotoren zijn Prof.dr. M. Wuhrer en Prof. dr. A.M. Deelder.

Mw. S.A.G. Cuijpers hoopt op donderdag 5 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Regulation of cell cycle progression by small ubiquitin-like modifiers'. Promotor is Prof. dr. P. ten Dijke.

Dhr. R.G. de Bruin hoopt op donderdag 5 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The RNA-binding protein Quaking in vascular health and disease'. Promotor is Prof. dr. A.J. van Zonneveld.

Dhr. U. Höke hoopt op dinsdag 10 april om 11.15

uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Pacing in Heart Failure: Focus on Risk Stratification and Patient Selection for Cardiac Resynchronization Therapy'. Promotoren zijn Prof.dr. J.J. Bax en Prof.dr. M.J. Schalij.

Mw. E.P. van Poelgeest hoopt op dinsdag 10 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Future drugs in atherosclerotic cardiovascular disease'. Promotoren zijn Prof.dr. J. Burggraaf en Prof.dr. A. Cohen.

Dhr. S.A. Aussenhofer hoopt op woensdag 11 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Novel Transmitter Design For Magnetic Resonance Imaging'. Promotor is Prof. dr. A.G. Webb.

Dhr. M.P.A. Bus hoopt op donderdag 12 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Reconstructive Techniques in Musculoskeletal Tumor Surgery'. Promotoren zijn Prof. dr. P.D.S. Dijkstra en Prof. dr. R.G.H.H. Nelissen.

Het Clubje

'Het gaat vooral om de eer.' Foto Taco van der Eij

Column

Papier hier

Ik sta voor een probleem. Of nou ja, eigenlijk sta ik voor de afvalbakken in de universiteitsbibliotheek.

De bak onder het bordje 'Plastic verpakkingen, blik en drinkpakken', met onder andere een vinkje bij 'koffiebekers', is zonder twijfel de meest imposante van het viertal.

Behalve dat het de enige is die tot de nok toe gevuld is, heeft deze namelijk zelfs een hele berg aan koffiebekers die eruit steken – een soort tentamenperiode-totempaal.

Het bakkie dat ik net heb leeggedronken kan er eigenlijk nog wel bij, dat is het probleem niet. Ook ik heb namelijk wel eens Jenga en dat ene Torren van Pisa-spel gespeeld.

Ik kijk naar mijn koffiebeker. Naar de prullenbak. Terug naar de beker. Iets klopt hier niet.

In de kleine lettertjes op mijn koffiekopje lees ik 'This paper cup is served to you by Maas International'. Ik vraag me af waar het ding thuishoort en aangezien 'Maas International' niet bepaald klinkt alsof het om de hoek ligt, besluit ik om dan maar met het koffiekopje nog in de hand een vriendelijk uitzienende man in de speelkeuken van het Lipsius te vragen waar ik het behoor weg te gooien.

'Oh, gewoon bij het restafval.'

Ik ben nog wat sceptisch en vanuit het besef dat we in de 21e eeuw leven, besluit ik om toch maar te proberen deze vraag neer te leggen bij de producent van het koffiekopje. Na een simpele Google-zoekopdracht vind ik het telefoonnummer van *Maas International* en bel ze op.

'Goedemiddag. Misschien een wat rare vraag hoor, maar die papieren koffiekopjes van jullie, hè – horen die nou bij het papierafval of bij het plasticafval en de drinkverpakkingen?'

De toon waarmee de telefoniste antwoordt, verradt dat ze zich afvraagt waarom ik me dit überhaupt afvraag, maar ze verzekert mij dat de papieren kopjes thuishoren bij het papierafval.

Natuurlijk. Papier bij papier en plastic bij plastic – zo simpel is het. Afvalscheiding is geen hogere wiskunde.

Toch begrijpen veel van onze studenten het blijkbaar niet. Kunnen ze niet lezen ofzo?

Ik loop weer terug naar de bibliotheek. Bij de papierbak hangen instructies. In het lijstje van dingen die er niet in mogen, lees ik: 'koffiebekers'.

Oké, misschien moeten die informatiebordjes dan zelf maar de prullenbak in – waarschijnlijk stammen ze namelijk nog uit de tijd dat het dagelijkse bakkie pleur nog gewoon via een plastic bekertje tot je kwam.

Kan bijvoorbeeld iemand van het Green Office deze bordjes, wat het materiaal ook moge zijn, in de papierbak gooien? Daar is in ieder geval nog wat plek – en tot de tijd dat er bordjes hangen waarop wél juiste instructies te lezen zijn, gaat correct afval scheiden vanzelfsprekend toch niet gebeuren.

Want laten we eerlijk zijn: mensen die rondlopen in een universiteitsbibliotheek, daarvan kunnen de meesten juist wel lezen.

MATTIJN DE GROOT studeert wijsbegeerte

'We zijn al zes weken bezig'

Quintus-dispuut II Lustra

Els van Son (20, life science and technology): 'Elk jaar organiseert herendispuut Delta een playbackshow. Dat is een avond vol acts, deze donderdagavond in de Stadsgehoorzaal. Best groot dus, wel nice. Kan de foto trouwens ergens anders dan voor het decor? We willen niet dat mensen in de krant al zien wat onze act is.'

Marieke Nievaart (21, hbo rechten): 'Iedereen doet echt zijn best om iets leukers neer te zetten.'

Van Son: 'Il Lustra is een groot vrouwen-dispuut...'

Hieke Schuppen (19, criminologie): '... én het leukste natuurlijk!'

Van Son: 'Veel van ons doen gelukkig graag mee.'

Schuppen: 'Met zo'n act zet je jezelf

neer. Het is veel leuker om een echt goede act te hebben dan een halfbakken optreden.'

Rosalie Lubbers (22, human resource management): 'We zijn wel langer bezig dan andere disputen. Het is bijna een traditie: omdat we het vorige jaren goed deden, blijven we elk jaar ons best doen. En het is ook een moment van bonding voor jongerejaars. Door het repeteren ontstaat er een groot wij-gevoel.'

Van Son: 'Dit jaar heb ik de dans bedacht. Zelf heb ik nooit echt gedanst, maar ik heb wel tien jaar lang acrogym gedaan, dus ik heb wel enig gevoel voor ritme en choreografie. Maar het komt eerder voort uit een soort van doorge-slagen enthousiasme.'

Lubbers: 'Vroeger zat ik op dansen,

maar ik werd altijd achteraan gezet. Ik wilde eerst ook niet meedoen, want ik ben helemaal niet creatief of ritmisch, maar ik vond het veel te leuk. Daarom sta ik er nu toch weer tussen.'

Van Son: 'We beginnen zes weken van tevoren. Eerst bedenken we wat we leuk vinden en kiezen we een liedje, dan verzinnen we de pasjes erbij. Je begint met niks, je bedenkt gewoon wat, en nu staat het er ineens.'

Nievaart: 'We repeteren twee keer per week. Je ziet dat het steeds meer bij elkaar komt.'

Schuppen: 'Best veel van ons kunnen goed dansen, dat scheelt.'

Nievaart: 'Het is wel spannend om dat podium op te gaan straks, ik zit me al een beetje op te vreten.'

Van Son: 'We doen het met z'n allen, dus ik vind het niet zo erg.'

Lubbers: 'Bij een eerdere playbackshow was ik een decorstuk: zo'n cartoonwolkje met "Boom!" erop. Je ziet het publiek helemaal niet, alleen een donkere zaal. Dat maakt het minder eng. Het blijft nog steeds spannend, maar we hebben het nu zo vaak geoefend dat het op de automatische piloot gaat.'

Van Son: 'Vorig jaar hebben we gewonnen. Dan krijg je een wisselbeker, en de eer natuurlijk.'

Lubbers: 'Het gaat vooral om de eer. We gaan voor goud, maar het creëren van een dispuutsgevoel is belangrijker.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Bandirah

